

Møte tirsdag den 31. januar 2012 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 48):

1. Interpellasjon fra representanten Henning Warloe til nærings- og handelsministeren:

«Regjeringen har som målsetting at forskningsaktiviteten i næringslivet skal utgjøre 2 pst. av bruttonasjonalprodukt. Dette innebærer nesten en tredobling i forhold til dagens nivå. Forsknings- og høyere utdanningsminister, Tora Aasland, har uttalt i årets budsjettdebatt at det er en av hennes største bekymringer at den private forskningsinnsatsen i Norge er på bare 0,7 pst. av bruttonasjonalprodukt. Høyre deler denne bekymringen og har derfor i sitt alternative budsjett for 2012 styrket de ordninger som stimulerer til forskning i næringslivet, som SkatteFUNN og ordningen Brukerstyrt innovasjonsarena, BIA.

Deler også statsråden denne bekymringen, og siden de aktuelle virkemidlene ligger under hans departement, hvilke tiltak vil han foreslå?»
2. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold og Torgeir Trældal om en lovfestet, fullverdig nettolønnsordning for sjøfolk (Innst. 151 S (2011–2012), jf. Dokument 8:9 S (2011–2012))
3. Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold og Torgeir Trældal om å oppheve delingsforbudet i jordloven (Innst. 152 S (2011–2012), jf. Dokument 8:10 S (2011–2012))
4. Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en overenskomst mellom Norge og Costa Rica om opplysninger i skattesaker (Innst. 153 S (2011–2012), jf. Prop. 36 S (2011–2012))
5. Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en overenskomst mellom Norge og Bahrain om opplysninger i skattesaker (Innst. 154 S (2011–2012), jf. Prop. 37 S (2011–2012))
6. Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en endringsprotokoll til skatteavtalen mellom Norge og Barbados (Innst. 155 S (2011–2012), jf. Prop. 38 S (2011–2012))
7. Referat

Presidenten: Representanten Dag Terje Andersen vil framsette et grunnlovsforslag.

Dag Terje Andersen (A) [10:01:07]: På vegne av representantene Øyvind Korsberg, Per-Kristian Foss, Marit Nybakk, Dagfinn Høybråten, Trygve Slagsvold Vedum, Trine Skei Grande, Snorre Serigstad Valen og meg selv har jeg gleden av å fremme et forslag om endring i Grunnloven § 14 med sikte på å utelukke at stortingsrepresentanter kan beskikkes som statssekretærer.

Presidenten: Grunnlovsforslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:44]

Interpellasjon fra representanten Henning Warloe til nærings- og handelsministeren:

«Regjeringen har som målsetting at forskningsaktiviteten i næringslivet skal utgjøre 2 pst. av bruttonasjonalprodukt. Dette innebærer nesten en tredobling i forhold til dagens nivå. Forsknings- og høyere utdanningsminister, Tora Aasland, har uttalt i årets budsjettdebatt at det er en av hennes største bekymringer at den private forskningsinnsatsen i Norge er på bare 0,7 pst. av bruttonasjonalprodukt. Høyre deler denne bekymringen og har derfor i sitt alternative budsjett for 2012 styrket de ordninger som stimulerer til forskning i næringslivet, som SkatteFUNN og ordningen Brukerstyrt innovasjonsarena, BIA.

Deler også statsråden denne bekymringen, og siden de aktuelle virkemidlene ligger under hans departement, hvilke tiltak vil han foreslå?»

Henning Warloe (H) [10:03:05]: Forskningsdebatten kan nok tilsynelatende dreie seg om bare tall, kronebeløp og procenter. Men den forskningspolitiske debatten må også dreie seg om hvilke grep vi kan ta for å løfte norsk forskning, hvilke strategier og tiltak vi kan utforme politisk for å løse utfordringer og utnytte muligheter, slik at den samfunnsmessige avkastningen av forskningsinnsatsen blir størst mulig. Samtidig må vi tenke smart og langsiktig, satse på områder der vi har særlige fortrinn, sørge for å posisjonere Norge i det internasjonale forsknings-samarbeidet, gjøre det attraktivt for unge talenter å satse på en forskerkarriere og sikre norske forskere tilgang til infrastruktur av høy kvalitet. Det er viktig å ta vare på ordninger som belønner våre fremste forskningsmiljøer, men også å sikre tilstrekkelig med midler til fri, nysgjerrighetsdrevet forskning. Det er nemlig ingen gitt å vite hva fremtidens vitenskapelige gjennombrudd kan gi oss av nye teknologier, produkter, bedrifter og bransjer.

Høyre vil også i 2012 reise interpellasjoner og fremme representantforslag her i Stortinget om disse og andre temaer innenfor forskningspolitikken. Så får vi først og fremst ta talldebatten når vi behandler budsjettene.

Dagens interpellasjon er delvis et unntak. Min interpellasjon dreier seg om hvor stor den private forskningsinnsatsen er, og – viktigere – hvor stor den bør være i Norge, og hvordan vi skal komme dit. At næringslivet investerer i forskning og kunnskapsutvikling, er viktig av minst fire grunner:

- Den samlede norske forskningsinnsatsen skal gi samfunnet det mangfold av ny kunnskap som trengs for å kunne løse utfordringer i alle deler av samfunnet, og således trygge morgendagens verdiskapning og velferd. Det er åpenbart slik at forskning i bedriftene er nødvendig for å klare dette.
- Det er også naturlig at samfunnets samlede forsk-

ningsinnsats må være et spleiselag, der den offentlige finansieringen først og fremst skal sikre grunnforskning, infrastruktur og forskning der den samfunnsmessige avkastningen er høy. Den private finansieringen vil naturlig nok kanaliseres til mer næringsrettet forskning der det først og fremst kan skapes bedriftsøkonomisk avkastning.

- Så vet vi at norske bedrifter har et høyt kostnadsnivå sammenlignet med de fleste konkurrenter i andre land. Det er først og fremst høyere kvalitet og mer innovative produkter som kan tåle denne kostnadsulempen. Satsing på forskning og utvikling i næringslivet bidrar sterkt til dette og styrker dermed bedriftenes konkurransekraft.
- Til slutt er det slik at bedrifter og land som skal gjøre det bra i fremtiden, må ha høy innovasjonsevne, altså endringsvilje og muligheter til å utvikle og/eller ta i bruk ny teknologi og nye løsninger. Satsing på forskning i bedriftene styrker næringslivets og dermed hele landets innovasjonsevne.

De fleste utviklede land har fastsatt mål for hvor stor deres forskningsinnsats bør være. Målene varierer stort sett mellom 2,5 og 5 pst. av BNP. Norge har lagt seg på anbefalingen fra EU om at den samlede forskningsinnsatsen bør utgjøre 3 pst. av BNP. Dette kan oppfattes som en målestokk på hvor mye av dagens verdiskapning som bør legges til side og investeres i ny kunnskap for å sikre morgendagens verdiskapning. Videre er det fastsatt at det offentliges andel skal utgjøre 1 pst. og næringslivets andel 2 pst. av BNP.

Sammenlignet med de fleste land det er naturlig å sammenligne seg med, kommer Norge godt ut når det gjelder den offentlige forskningsinnsatsen, som nå er like under målet om 1 pst. av BNP. Den private forskningsinnsatsen derimot utgjør kun ca. 0,7 pst. av BNP, selv om det de siste 15 årene har vært en relativt sterk vekst. Den private forskningsinnsatsen må altså nesten tredobles for å nå målsettingen som regjeringen har fastsatt, i tillegg til å ha en økning som holder tritt med forventet BNP-vekst i fremtiden. Det er ikke vanskelig å se at dette vil kreve mye ny politikk, sterkere virkemidler og sikkert også mer sjenerøse incentivordninger enn det vi har i dag.

Likevel er det slik at når Høyre og undertegnede ved flere anledninger har utfordret forskningsministeren på dette temaet, har svarene vært unnvikende.

Ifølge Soria Moria I og II ligger målet om 3 pst. til forskning fast, selv om tidsangivelsen for når målet skulle nås, ble strøket i Soria Moria II-erklæringen. Forskningsministeren har ikke villet svare på om regjeringen har en plan for å nå dette målet, utover å vise til dagens virkemidler. Men i en replikkveksling i debatten om årets budsjett innrømmet hun at den svake forskningsinnsatsen i næringslivet var hennes store bekymring. Jeg vil anta at næringsministeren også deler denne bekymringen, ettersom det later til å være enighet om viktigheten av å satse på et mer kunnskapsbasert næringsliv i fremtiden. Jeg vil også tro at regjeringens forskningsutvalg har drøftet dette temaet, og at næringsministeren derfor har vurdert hvordan de eksisterende virkemidlene,

som i stor grad ligger i hans departement, kunne vært styrket.

Selv om næringslivets økte forskningsinnsats primært må komme fra bedriftene og finansieres av næringslivet, er det slik at noen av tiltakene vil innebære økte offentlige budsjettposter, f.eks. dersom SkatteFUNN skal utvides og styrkes eller andre skatteincentiver etableres. En sterk vekst i næringslivets forskningsinnsats må følges opp med økte rammer i de ordningene der det offentlige bidrar, som f.eks. ordningen Brukerstyrt innovasjonsarena. Jeg vil derfor understreke at jeg tror de offentlige forskningsbudsjettene må økes utover 1 pst. av BNP dersom en slik sterk vekst i privat sektor skal kunne realiseres, slik at 3 pst.-målet totalt sett nås. Trøsten får da være at veksten i næringslivets forskningsinnsats ikke behøver å bli fullt så stor som dagens tall tilsier, med mindre vi da ikke gjør som våre nordiske naboland og justerer opp målet til 4 pst. av BNP. Men først og fremst må det altså klarlegges om regjeringen har planer for å nå målet den selv har fastsatt. Det er naturligvis en kompliserende faktor at det ikke finnes noe fastsatt tidspunkt for når målet skal nås, etter at regjeringen fjernet dette da gjeldende forskningsmelding ble vedtatt i 2009. Jeg ser derfor frem til næringsministerens svar.

Spørsmålene mine er altså, oppsummert: Fastholder regjeringen målet om at det skal investeres 3 pst. av BNP i forskning? Skal næringslivets andel fortsatt være 2 pst.? Når tror næringsministeren dette målet kan nås? Hvilken strategi vil næringsministeren anbefale at regjeringen i så fall velger?

Dag Terje Andersen hadde her inntatt presidentplassen.

Statsråd Trond Giske [10:10:21]: Problemstillingen representanten Warloe reiser, er viktig og interessant, men også mer sammensatt enn det framstilles i interpellasjonen.

Forskning gir opphav til nye ideer, organisasjonsformer og teknologiske løsninger som kan bidra til økt innovasjon i næringslivet og offentlig sektor. Forskning er også et redskap for å gjøre ideer om til innovative løsninger. Den forskningsinnsatsen som legges ned i foretak og ved universiteter, høyskoler, helseforetak og forskningsinstitutter, bidrar til at dagens og morgendagens virksomheter står bedre rustet for fremtiden.

Ifølge foreløpige tall publisert av Statistisk sentralbyrå 28. oktober 2011 brukte næringslivet 18,5 mrd. kr på egenutført forskning og utvikling i 2010. Året før brukte næringslivet 18,2 mrd. kr på egenutført FoU og kjøpte FoU-tjenester for 5,6 mrd. kr i tillegg til egenutført FoU-innsats. Vi har dessverre ikke tall for innkjøpt FoU for 2010 ennå fordi SSB ikke har planlagt publisering av endelig og fullstendig FoU-statistikk for 2010 før i slutten av februar 2012.

Det var videre en klar vekst i næringslivets FoU-innsats fra 2005 til 2008, men deretter har veksten stoppet opp. Basert på den foreløpige publiseringen fra SSB gikk næringslivets investeringer i egenutført FoU som andel av bruttonasjonalprodukt ned fra 0,78 i 2009 til 0,74 i

2010. Dette er om lag samme nivå som i 2007 og i 2008. Antallet foretak som rapporterer om å ha egen forskningsaktivitet, er om lag uendret. Det er først og fremst aktiviteten i det gjennomsnittlige foretaket som er noe redusert.

Det er grunn til å tro at denne oppbremsingen har bakgrunn i usikkerheten når det gjelder både finansiering og markedsutsikter, som har fulgt finansuroen de siste årene. Den internasjonale økonomiske krisen har trolig fått merkbare konsekvenser også for norsk næringsliv. En av konsekvensene ser ut til å være at norske bedrifter ser seg nødt til å utsette eller nedskalere investeringene i langsiktig kunnskapsutvikling, forskning og innovasjon.

Fra innovasjonsundersøkelsen for 2008–2010 som SSB nettopp la fram, vet vi at økonomiske faktorer ser ut til å ha særlig betydning for foretakenes innovasjonsaktiviteter. Både blant innovatører og blant ikke-innovatører har det vært en økning i andelen foretak som rapporterer at en eller flere hemmende faktorer har vært svært viktig, eller nokså viktig, for å hindre eller begrense deres innovasjonsaktivitet. For høye innovasjonskostnader, mangel på finansiering innenfor foretaket eller konsernet og mangel på finansiering fra kilder utenfor foretaket er mest rapportert.

Finansieringsbidraget fra det offentlige til næringslivet har imidlertid aldri vært så høyt som i år. Bevilgningene til Forskningsrådet over Nærings- og handelsdepartementets budsjett er økt fra 896 mill. kr i 2005 til 1 360 mill. kr i 2012. Den næringsrettede støtten til FoU over NHDs budsjett, som også omfatter FoU-kontrakter i Innovasjon Norge og romforskning, var om lag 1 370 mill. kr i 2005 og er økt til om lag 2 200 mill. kr i 2012. Det har med andre ord vært en betydelig økning fra denne regjeringen når det gjelder investeringer i forskning i og for næringslivet. Aktuelle virkemidler og hensiktsmessige tiltak som samspiller med disse, ligger også i andre departementer. Jeg vil i den forbindelse vise til forsknings- og høyere utdanningsministerens svar på interpellasjon fra representanten Warloe 17. november 2011.

Økningen fra 2011 i bevilgningen over NHDs budsjett til Norges forskningsråds programmer er rettet mot en styrking av forskning innen bio- og nanoteknologi og kommersialisering av forskningsresultater. Årets tildeling til BIA-programmet muliggjør en utlysning på 450 mill. kr for en fireårsperiode. Det er en betydelig utlysning. Bevilget beløp totalt i BIA siden oppstarten i 2006 er 2,3 mrd. kr. Samlet investerte midler i BIA-prosjektene – når næringslivets eget bidrag medregnes – utgjør om lag 6,5 mrd. kr.

Regjeringen opprettholder videre i 2012 en høy aktivitet under ordningen med FoU-kontrakter som ligger under Innovasjon Norge. For 2012 vil det i denne ordningen bl.a. legges stor vekt på prosjekter innen næring der Norge har et naturlig fortrinn, og på prosjekter som bidrar til internasjonalisering av norske bedrifter.

Representant Warloe nevner også SkatteFUNN, som ligger under finansministerens portefølje, i sin interpellasjon. SkatteFUNN ble innført for små og mellomstore foretak fra 1. januar 2012, og for alle foretak fra 1. januar 2003. Antallet foretak som bruker SkatteFUNN, er redu-

sert hvert år siden 2004. Samtidig har det vært vekst i gjennomsnittlig støttebeløp per foretak.

Regjeringen har styrket SkatteFUNN gjennom de siste årene. Fra skatteåret 2009 ble bl.a. takene for årlige prosjektkostnader for egenutført FoU hevet fra 4 mill. kr til 5,5 mill. kr og fra 8 mill. kr til 11 mill. kr for innkjøpt FoU. Videre oppdaterte regjeringen regelverket med virkning fra 1. januar 2011, bl.a. ble en ny definisjon av eksperimentell utvikling inkludert. SkatteFUNN-ordningen er dermed nå relevant for foretak som utvikler teknologier hvor det kreves investeringer til demo- eller pilotanlegg. Totalt skattefradrag gikk noe ned i perioden 2005–2008, men økte igjen i 2009. I 2010 og 2011 forventes en relativt flat utvikling. Skatteutgiftene for 2012 er anslått til om lag 1 300 mill. kr. Den langsiktige målsettingen om at den samlede forskningsinnsatsen skal utgjøre 3 pst. av BNP, ligger fast, fordelt på offentlig og privat sektor. Dette er den samme langsiktige målsettingen som EU har, og avspeiler om lag både nivå og fordeling mellom næringsliv og offentlig sektor i USA. Men regjeringen har også understreket behovet for å vri oppmerksomheten i forskningspolitikken fra et slikt mål for ressursinnsats og over til resultatene av innsatsen. Utviklingen av ressursene som brukes på forskningsområdet, er ikke i seg selv en god indikator for utvikling i kvalitet og resultater.

Verken Soria Morias 3 pst.-mål eller OECD-gjennomsnittet er et sluttmaal i seg selv, men bare ett av flere mål for en utviklingsbane som skal bidra til at vi som nasjon står tilstrekkelig rustet for morgendagens utfordringer. Samfunnets evne til overføring og bruk av forskningsbasert kunnskap er det sentrale. Avstanden til 3 pst.-målet preget i en del år den forskningspolitiske debatten i Norge. Det må ikke overskygge hva vi faktisk har oppnådd på området. Regjeringens høye ambisjonsnivå for de offentlige bevilgningene og de samlede forskningsinvesteringene står fast. En god nærings- og forskningspolitikk er ikke avhengig av om måltallet nås i 2012, men at vi bidrar til at landets samlede ressurser utnyttes til det beste for den framtidige verdiskapingen.

Vårt endelige mål er at Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomiene i verden. Det er et ambisiøst mål. Vår evne til å skape verdier i framtiden vil helt sikkert i enda større grad enn i dag være avhengig av vår evne til å utvikle og ta i bruk ny kunnskap. Dette krever at det norske samfunnet kan utnytte forskningsresultater som er utviklet internasjonalt, og at vi selv er i forskningsfronten der vi har muligheter til det. Så vel nødvendig omstilling og videreutvikling av nåværende næringsliv som etablering av nye virksomheter vil i årene framover i enda større grad være kunnskapsbasert. Skal vi evne å møte framtidig konkurranse, vil det være helt nødvendig å styrke kunnskapsbasen i det eksisterende næringsliv så vel som i de offentlige kunnskapsleverandørene.

Men det er også et blandet bilde vi har av utviklingen, der lave forskningsinvesteringer i næringslivet går sammen med at Norge har et høyt innslag av forskerårsverk og forskningspersonell. Av de ressursene som anvendes til FoU, vil trolig antallet personer som er involvert, fortelle

mest om økonomiens evne til å bygge opp og spre ny kunnskap. Slikt antall forskerårsverk blir definert av OECD, og der kommer foretak i Norge ut som de åttende mest årsverksintensive blant OECD-landene.

Det forteller oss også noe annet om forskningsambisjonen. Det er om lag 64 000 arbeidstakere innenfor det vi kaller forskerpersonell, hvorav mer enn 23 000 i næringslivet. I 2010 kom det om lag 10 000 nye høyere gradskandidater fra universiteter og høyskoler og om lag 1 000 ph.d.-kandidater i tillegg. Det betyr at selv om alle de nyutdannede gikk inn i forskning, vil det ta fire–fem år eller mer før en doubling av forskerpersonellet finner sted. Selvfølgelig er dette en for enkel sammenlikning, men den formidler at det ikke er fornuftig å stille seg i en situasjon der hoveddelen av de nyutdannede går inn i ren forskning. Ikke bare er det umulig å se for seg hvilke virkemidler vi skulle bruke, men det vil føre til at næringsliv og forvaltning i samme periode ikke får tilgang til kvalifiserte og nyutdannede kandidater. Utvikling av et mer kunnskapsbasert næringsliv innebærer økt satsing på forskning, men økt forskningsaktivitet må være en langsiktig prosess.

Næringslivets FoU-innsats vil avhenge av de generelle rammebetingelsene, av tilgangen til forskningsressurser og kunnskap og av egen finansiering og utløsende finansiering fra det offentlige. Når dette er på plass, er det næringslivets eget ansvar å gjennomføre forskning og utvikling for framtidig konkurransedyktighet. Gjennom noen år har det vært uroen i finansmarkedene som har lagt en demper på aktiviteten i næringslivet. Det viser hvor viktig regjeringens bidrag i finansmarkedene har vært, og at det er begrenset hva vi kan oppnå gjennom selektive tiltak.

For at ny kunnskap skal føre til innovasjon i privat eller offentlig sektor, må den tas i bruk. Virksomheters samspill med forskningsmiljøer er viktig. Dette skjer direkte gjennom kommersialisering av forskningsresultater og indirekte gjennom næringslivets rekruttering av kandidater og forskere, oppdragsforskning, kunnskapsformidling og kompetanseutvikling. Universiteter, høyskoler, helseforetak og institutter er dessuten viktige utvekslingshavner for kunnskap og teknologi utviklet i ulike land gjennom deltakelse i internasjonalt forskningssamarbeid.

Henning Warloe (H) [10:20:47]: Det er riktig at jeg har tatt opp dette temaet, som også statsråden nevnte, i tidligere interpellasjon, og det har vært tatt opp i ulike sammenhenger. Men det er vanskelig å få noe svar på det vi spør om, og det var det dessverre også i innlegget fra næringsministeren.

Jeg er klar over at målsettingen fortsatt er at Norge skal være et av de mest innovative landene i verden. Jeg valgte ikke å bruke det mot regjeringen i mitt første innlegg, for jeg er enig med statsråden i at det er en veldig ambisiøs målsetting. Det er kanskje et understatement, som det heter, spesielt når vi vet at Norge ligger dårligst an i Norden. Vi er på bunnen når det gjelder satsing på forskning og utvikling, vi ligger under gjennomsnittet i Europa for innovasjon, vi er også dårligst i Norden på kommersialisering av forskningsresultatene – her i Stortinget ble det like før jul behandlet et eget forslag fra Høyre om styrket kom-

mmercialisering av forskning. Vi er også, viser indikatorer fra Forskningsrådet som kom i fjor høst, dårligst på samarbeid og kontakt mellom academia – universiteter og høyskoler – og næringsliv. Der skiller altså Norge seg ut i negativ retning i forhold til de andre nordiske landene, som det er enkelt å sammenligne oss med, egentlig.

Når det gjelder alle disse forholdene og faktorene, ligger vi altså dårligst an i Norden. Det som er litt trist, er at de andre nordiske landene ikke bare er bedre enn oss i Norden, de ligger også på topp blant de europeiske landene. Der ligger Sverige på topp, der ligger Finland på topp, der ligger Danmark på topp. Vi har altså noe å strekke oss etter.

Det er derfor vi nå utfordrer næringsministeren, og tidligere forsknings- og høyere utdanningsminister: Hva tenker regjeringen om dette? Én ting er jo å ramse opp hva man gjør, men det er åpenbart ikke slik at politikken fungerer tilfredsstillende når vi altså scorer så vidt dårlig. Så jeg får gjenta mine spørsmål: Fastholder regjeringen målet om at det skal investeres 3 pst. av BNP i forskning? Skal næringslivets andel fortsatt være 2 pst.? Når tror statsråden at målet kan nås? NHO har laget en plan som viser at målet kan nås i 2030, men det krever også stor innsats. Hvilken strategi vil næringsministeren anbefale at regjeringen i så tilfelle velger?

Statsråd Trond Giske [10:23:49]: Som jeg sa i mitt forrige innlegg, står 3 pst.-målet fast. Det er et faktum at den norske forskningsinnsatsen aldri har økt så sterkt som den har gjort under den rød-grønne regjeringen. Det er faktisk slik at prosentvis så har forskningsbudsjettene økt like mye som kulturbudsjettene, som jeg kjenner godt, og som jeg vet at representanten Warloe også kjenner godt. Vi har snakket mye om et kulturløft. Det er få som har snakket om et forskningsløft, men realiteten er at den prosentvise økningen har vært til dels større over disse årene – omtrent den samme som kulturøkningen, men i milliarder mye mer fordi utgangspunktet selvsagt var mye større budsjetter.

Så er det også riktig at vi ligger litt lavere i det private næringsliv. Nå er det jo ikke noen ulempe at vi har et veldig høyt BNP, og at dermed en stor forskningsinnsats likevel ikke utgjør så mye prosentvis av BNP som det gjør i mange andre land. Blant annet skyldes jo det veldig store oljeinntekter, som gjør at vi får mye igjen for pengene. De milliardene vi bruker til forskning f.eks. i olje- og gasssektoren, er store investeringer, men prosentvis av den bruttoomsættningen de genererer, utgjør de ikke så mye som i andre industrier. Det skal vi være glade for, for det gir enorme inntekter til landet vårt.

Samtidig beskriver representanten Warloe et riktig bilde av at verdensøkonomien blir mer kunnskapsbasert, og at det å være en innovativ nasjon krever en kontinuerlig innsats for å forbedre kunnskapen, produksjonsprosessene og produktene.

Jeg mener at vi har blitt bedre i løpet av de siste årene i det å kommersialisere forskningsresultater. Jeg synes universitetene og forskningsinstitusjonene våre gjør en stadig bedre jobb med å bidra til knoppskyting, til bedriftssatsing, til patentering, til næringsutvikling. Vi må ha gode forsk-

ningsmiljøer ved universiteter, høyskoler, helseforetak og forskningsinstitutter, men vi må også ha denne broen inn i næringslivet, som representanten også er opptatt av.

Det er også et viktig mål å øke kvaliteten i norsk forskning, for det er ikke bare antall kroner eller antall hoder – som det jo gjerne er lett å måle – som er avgjørende, det er også at kvaliteten i forskningen er av internasjonal verdi, at den faktisk bidrar til å utvikle kunnskap som er unik, som er etterspurt, og som også er nyttig for norsk næringsutvikling.

Så er det et viktig mål at de norske forskningsmiljøene og kunnskapsbedriftene har et tett internasjonalt forskningssamarbeid, bl.a. gjennom bred deltakelse i EUs rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling. Vi må innse at det aller meste av ny kunnskap kommer til å bli utviklet i andre land enn Norge, og det at våre miljøer kan ta dem i bruk raskt og effektivt, er av stor betydning også for norsk næringsliv.

Ingrid Heggø (A) [10:27:25]: Det er eit veldig viktig tema interpellanten her tek opp. For å skapa grunnlag for framtidig verdiskaping og velferd er det avgjerande viktig at bedriftene våre tek i bruk ny kunnskap og satsar på næringsretta forskning. Dette er vi nok einige om, alle saman. Vi kan nok òg vera einige om at vi ikkje har nådd målet vi har sett oss om 3 pst. av BNP til forskning i næringslivet.

Eit kunnskapssamfunn basert på kunnskapsintensive, råvarebaserte næringer med relativt låg grad av patentering kjem dårleg ut på dei vanlege internasjonale indikatorane. Sjølv forskningsintensive bedrifter som Statoil kjem dårleg ut, fordi petroleumsnæringa er definert som lågteknologisk. Indikatorane fangar også i mindre grad opp effektane av innovasjon i offentleg sektor.

Men sjølv om det både bør og kan forskast meir frå næringslivet si side, er det ikkje sånn at 3 pst.-målet er eit mål i seg sjølv. Regjeringa har sett seg djerve mål om at vi skal verta ein av dei leiande, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomiane i verda. For å nå dette målet vert det satsa på ein aktiv næringspolitikk. Ei målretta satsing, spesielt på områda marin og maritim sektor, miljø, energi og reiseliv, er det motsette av ein næringsnøytral politikk. Den offentlege FoU-støtta til bedrifter i næringslivet er betydeleg styrkt gjennom dei siste ti åra og ligg no på eit relativt høgt nivå samanlikna med andre land. Forskningsrådet si støtte til næringslivet auka med meir enn 300 mill. kr i perioden 2006–2010. I 2010 vart om lag 2,3 mrd. kr kanaliserte som offentleg støtte til FoU i næringslivet gjennom Forskningsrådet og SkatteFUNN, som også representanten var inne på. Det utgjorde om lag 10 pst. av den offentlege støtta til FoU.

Min påstand er at vi også i denne debatten vil oppleva at representantane frå Høgre svartmålar situasjonen vi har i Noreg, spesielt når det gjeld norsk næringsliv. Verken forskningsinnsatsen eller innovasjonsevna i Noreg er så dårleg som mange vil ha det til og framstiller det som.

Høgre vil også opna for at SkatteFUNN-ordninga skal dekkja innovasjonsaktivitetar. Problemet med det er at det vil skapa store avgrensingsutfordringar:

Kva er innovasjon, og kva er meir driftsorienterte akti-

vitetar? Dette vil utfordra SkatteFUNN-ordninga, og faren kan verta at mykje endar opp i rettssystemet. Regjeringa har sett i verk ei rekkje ordningar for å styrkja samarbeidet mellom universitet og næringsliv, forskning i og for næringslivet og kommersialisering av forskningsresultat. Særleg kan ein nemna ordninga med Sentre for forskningsdrevet innovasjon og Forskningsssentre for miljøvennlig energi, Norwegian Centres of Expertise, Næringsph.d.-ordninga, verkemiddel for regional FoU og innovasjon, VRI. Ordninga med regionale forskningsfond har eg òg lyst til å nemna. Brukarstyrt forskning, der bedrifter er prosjektleiarar for forskningsprosjekta, er styrkt. Her er prosjektas forventede utløysande effekt på bedriftas eigen FoU-aktivitet eit kriterium for tildeling. Det er bra. Systemet for og løyvingane til kommersialisering av forskningsresultat frå universitet, høgskular, institutt og helseforetak har òg vorte styrkte i dei seinare åra gjennom FORNY 2020-programmet.

Eg har òg lyst til å nemna HAV21 og MAREANO. Vi forskar faktisk no maritimt for nærare 3 mrd. kr årleg i dette landet. Det er veldig mykje pengar, men vi må alltid spørja oss: Brukar vi ressursane rett? Kva slags kunnskap treng vi i åra framover? Finst det område der vi treng å styrkja innsatsen vår?

Miljøteknologi er eit anna tema eg har lyst til å dra fram. For å auka innsatsen mot utviklinga av miljøteknologi har vi i 2011 etablert eit heilt nytt treårig program for nettopp miljøteknologi.

Den nye forskningsmeldinga som kjem neste år, vert svært viktig. Noreg er eit godt land å driva næringsverksemd i. Det går bra i Noreg, og det finst mange folk med optimisme, pågangsmot og gode idear. Det betyr ikkje at vi ikkje har utfordringar, og at vi ikkje kvar dag skal jobba for å gjera vilkåra endå betre. Tvert imot arbeider vi med rammevilkår for næringsverksemd heilt kontinuerleg kvar dag.

Bente Thorsen (FrP) [10:32:29]: Først vil jeg takke representanten for at han tok opp dette viktige temaet om styrking av næringsforskning.

Nå er det engang sånn at framtiden også skal skapes, den vedtas ikke. Vi må derfor legge forholdene til rette for mennesker som er i stand til å skape verdier. Investeringen i humankapital må styrkes hvis velferd og velstand skal opprettholdes.

Norsk nærings- og arbeidsliv er i liten grad i stand til å konkurrere på pris med utenlandske næringer. Våre bedrifter må konkurrere med topp kvalitet og effektive løsninger for å selge sine varer og tjenester. Derfor er det av stor betydning at norske bedrifter får gode og forutsigbare incentiver til å drive med forskning og utvikling. For å få til dette må forskningsinnsatsen styrkes, og da må forholdene legges til rette for næringslivets forskningsinnsats. Forskningsrådets brukerstyrte innovasjonsarena, Sentre for forskningsdrevet innovasjon og SkatteFUNN er viktige virkemidler for å stimulere til tettere samarbeid mellom næringsliv og akademia.

Et annet viktig tiltak har vært gaveforsterkningsordningen som ble innført i 2006. Denne har regjeringen ned-

lagt. Det synes jeg står i stor kontrast til det representanten Heggø sier, som roser regjeringens satsing på samarbeid mellom næringsliv og utdanningsinstitusjoner. Fremskrittspartiet oppfatter dette som et kutt i noe av den mest brukerstyrte forskningen vi har. Industri og annet næringsliv har en rekke gaveprofessorater gående over flere år. Tilbakemeldingene fra bl.a. maritim næring er at gaveforsterkningsordningen har vært avgjørende for å få på plass hele 20 gaveprofessorater til maritim FoU på universiteter og høyskoler over hele landet de siste årene.

Vi mener det blir vanskelig å nå regjeringens mål om at næringslivet skal stå for to tredeler av forskningsinnsatsen i Norge når næringsrettet forskning systematisk taper i budsjett etter budsjett. Fremskrittspartiet var faktisk veldig spent på hvilke tiltak statsråden ville foreslå for å styrke næringsforskningen. Statsråden viste at han var veldig klar over betydningen av bedriftsforskning. Regjeringen har som mål at Norge skal bli verdensledende innen forskning og utvikling.

Jeg må si at dessverre tok ikke statsråden ballen. Han benyttet ikke muligheten til å komme med noen som helst nye tiltak for å styrke næringsforskningen. Det korter i hvert fall ikke ned veien til målet.

Svein Flåtten (H) [10:35:47]: Dette er et tema som mange er opptatt av, ikke minst i norsk næringsliv. Derfor var det litt overraskende for meg å høre representanten fra Arbeiderpartiet beskrive det å ta opp disse temaene som en svartmaling av den situasjonen som er. Ingen har sagt at det er noe galt med de tiltakene som er i gang – tvert imot. Men målene er ikke oppnådd, og spørsmålet fra interpellanten er jo: Hva kan vi gjøre? Da synes jeg det blir helt feil å avfeie det som en svartmaling av situasjonen og svare med utsagn som at Norge er et godt land å drive næringsvirksomhet i. Det er det for så vidt ingen tvil om.

Det som nå er saken, er at vår konkurransekraft er blitt betydelig svekket i de senere år. Det har selvsagt også sammenheng med krisen i Europa, som statsråden var inne på. Det betyr nettopp at vi i en sånn situasjon må bruke alle de midler som er tilgjengelig for å reparere på den situasjonen – ikke akutt, men på sikt. Da ligger forskning og utvikling i bunnen. Hvis vi skal bli de ledende i verden på innovasjon, som statsråden er inne på, og som vi for så vidt alle ønsker, er det helt nødvendig.

Da mener jeg det ikke hjelper å bombardere Stortinget med statistikk og prosentregning om hva som er gjort. Det viktige for oss, og det som interpellanten er interessert i å høre, er hvordan man tenker seg dette fremover.

Jeg er for så vidt enig i at næringsministeren har begrensede tiltak i sin portefølje. Flere har vært innom SkatteFUNN. Der har vi flere ganger foreslått utvidelser. Jeg synes at å møte det, slik representanten Heggø gjør, med avgrensingsproblematikk er å undervurdere næringslivet i betydelig grad. Det betyr at man rett og slett mener at de ikke har tenkt å håndtere dette på den måten de skal gjøre.

I stedet for, som statsråden gjør, å fremheve hva det offentlige har gjort og gjør og at bevilgningene vokser, ville jeg heller sett på hva vi kan gjøre for næringslivet, og sær-

lig for de eksisterende bedriftene – ikke bare på det som skal skapes på nytt, men på de eksisterende bedriftene som er i gang, for der foregår det utrolig mye innovasjon, forskning og utvikling. Da blir det også naturlig å gå litt utover statsrådets portefølje. Han liker av og til selv også å gå utover porteføljen sin, særlig i forbindelse med formuesskatt – jeg kan ikke la være å minne ham om det. Hvis norske bedrifter fikk beholde de 12 mrd. kr–14 mrd. kr, som er formuesskatten, til å investere i sin egen virksomhet – og da snakker jeg om dem som er i gang, dem som tjener penger, og dem som, dessverre vil noen si, har formuer som eierne betaler formuesskatt av – ville de helt sikkert satt de pengene inn i forskning og utvikling. Jeg tror at det ville vært et av de svært gode tiltakene.

Så vil jeg gjerne nevne et område til. Vi skal få en gjennomgang av Innovasjon Norge. Innovasjon Norge støtter ikke direkte forskning og utvikling, men mange bedrifter og mange søknader om det ligger i grenselandet. Også her bør man se på om virksomheten er fremtidsrettet nok, om den går nok inn mot det vi skal leve av fremover. Det er betydelige midler som ligger i dette området hvert eneste år. Også det burde være gjenstand for en vurdering når vi kommer så langt.

Alf Egil Holmelid (SV) [10:40:39]: Det er eit viktig spørsmål representanten Warloe tek opp. Eg har sjølv jobba med næringsretta forskning både i næringslivet og ved universitet – derfor er dette eit spørsmål som har engasjert meg sterkt, og, som fleire har vore inne på før i dag, som er viktig både for framtidens nye næringsliv, som vi ikkje kjenner i dag, og for dei eksisterande bedriftene som treng å omstille seg.

Det viktigaste grunnlaget for næringsretta forskning er at vi har ein solid samla forskningsinnsats i landet vårt. Det er mange som likar å spreie mytar om norsk forskning. Derfor kan det vere greitt med nokre få, konkrete fakta.

Den offentlege finansieringa av forskning i Noreg har auka med 28 pst. under denne regjeringa. Det er ein realvekst. Vi må tilbake til tidlegare regjeringar for å finne eit år der realveksten i forskningsinnsatsen frå det offentlege gjekk ned frå år til år.

Når det gjeld privat finansiert forskning, ligg også Noreg langt framme i den forstand at det ikkje er privat finansiert, men offentleg støtte til private bedrifter. Noreg gir meir offentleg forskingsstøtte til bedriftene enn våre naboland gjer, rekna i høve til BNP. Forskingsrådet si støtte til bedrifter har blitt fordobla under denne regjeringa.

Skal vi styrkje den næringsretta forskinga, er kanskje noko av det viktigaste vi kan gjere, å byggje relasjonar mellom forskingsinstitusjonar og næringslivet. Der har regjeringa teke i bruk ulike verkemiddel for å lage arenaer for samarbeid. Eit av dei største grepa for å lage arenaer for samarbeid mellom ulike akademiske miljø og ulike store og små bedrifter er elleve forskingssenter for miljøvennleg energi. Eg har sjølv vore med og jobba i nokre av dei. Der er det eit godt, tillitsfullt og innovativt samarbeid mellom akademiske miljø og næringslivet.

Vi har også ein måte å samarbeide mellom bedrifter og forskingsinstitusjonar på som er meir regionalt forank-

ra. Det skjer ved at regionale næringsklyngjer – det kan for så vidt også vere nasjonale, men stort sett er dei regionale – knyter samarbeid med regionale forskingsinstitusjonar. Den typen samarbeid blir gjerne finansiert gjennom ordningar som Innovasjon Norge, gjennom Arena-programmet og Norwegian Centres of Expertise. Og om eg ikkje hugsar feil, foreslo faktisk Høgre i 2011 å redusere finansieringa til denne typen støtteordningar for å finansiere cluster av bransjar og forskning – ofte regionalt forankra. Det er litt underleg, for det er nettopp denne typen clustersamarbeid, som professor Reve peika på som noko av det viktigaste vi kan gjere, da han la fram det store forskingsprosjektet sitt, som LO og NHO har stått bak, og som fokuserer på kva slags framtidig næringsliv vi treng.

Erfaringa mi er at regionalt samarbeid gjennom gode næringscluster og forskingsmiljø i regionen kanskje er den beste arenaen for å skape det samarbeidet mellom næringsliv og forskning som vi treng for å få innovasjon og relevans i forskinga.

No kan ein sikkert diskutere kvifor den store støtta, som det offentlege gir bedriftene for å utløyse privat forskning, ikkje slår til når vi, som eg var inne på innleiingsvis, faktisk bruker meir offentlege midlar for å stø forsking i bedriftene enn det dei gjer i våre naboland. Kvifor er det da slik at bedriftene ikkje bruker tilsvarende mykje på forskning på eiga hand? Her har vi heilt klart eit behov for å diskutere om den store støtta vi gir til bedrifter for å utløyse privat forskning, er rett innretta. Det går godt an å diskutere om det skal vere i andre former, eller om det skal vere andre storleikar på enkelte program. Men det som eg har lyst til å peike på, er at vi i dag har ein situasjon der delar av norsk næringsliv går veldig godt. Det gjeld f.eks. offshorenæringa, og i periodar har det i alle fall vore sånn at sjømatnæringa har gått godt. Så det ein kan spørje om, er: Kvifor vil dei ikkje satse av eigne midlar for å tryggje si eiga framtid?

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:45:51]: Takk til interpellanten. Dette er et viktig tema. Dette er en viktig debatt.

Kunnskap er og blir sentralt. Når nordmenns arbeidsinnsats utgjør over 70 pst. av Norges nasjonalformue, er det opplagt at kunnskapsnivået til den enkelte er avgjørende for nyskaping og vekst nå og i fremtiden. Både for å møte krav om nye og mer klimavennlige løsninger og generelle krav om innovasjon trenger vi en betydelig satsing på kunnskap, forskning og innovasjon.

Innovasjon er trolig den viktigste drivkraften for utviklingen av samfunnet. De siste to hundre årene har verden opplevd en økonomisk vekst uten sidestykke i historien. Veksten har medført en økning i levestandarden til et nivå få trodde var mulig for bare en generasjon siden. Tilvenningen til økningen har gått like raskt, og det ville vært utålelig for de fleste å gå tilbake til levestandarden f.eks. i 1979 – uten Internett og mobiltelefon, for å nevne to viktige endringer vi har opplevd de siste 40 årene. Denne utviklingen er det nytenkende og innovative sjeler som står bak.

Det er kanskje ambisiøst, men Kristelig Folkeparti har som mål at Norge skal være verdens mest innovative og

nyskapende land. Innovasjon og økonomisk utvikling frigjør ressurser som kan brukes til andre samfunnstjenlige formål. Utviklingen av nye og innovative ideer er ofte nyttig for flere bedrifter enn bare den bedriften som utvikler dem. Nye og etablerte småbedrifter er i dette arbeidet helt sentrale – uten dem stanser Norge. Derfor prioriterer Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett for 2012 mer midler til innovasjon. Vi økte støtten til innovasjonstiltak gjennom BIA, opprettholdelse av Innovasjon Møbel, forsknings- og teknologiutvikling i havbruksnæringen, verdiskapingstiltak i landbruket og såkornfond for nyinvesteringer, for å nevne noe, slik at nye prosjekter i små og mellomstore bedrifter kan sikres finansiering.

Kristelig Folkeparti mener at næringslivet må bygges nedefra, og at politikernes viktigste rolle er å legge til rette for gode og forutsigbare rammevilkår for verdiskaping. På denne måten kan næringslivet gi trygge arbeidsplasser og overskudd til fordeling til viktige fellesskaps-goder, for vi må ikke glemme at det er det fremtidige, verdiskapende næringslivet som skal bære kostnadene for kommende generasjoner. Økt satsing på forskning og innovasjon er sentrale suksesskriterier for et verdiskapende næringsliv.

Selv om målet er et stykke fram i tid, har Kristelig Folkeparti ett hovedmål for innovasjon: Norge skal være verdens mest nyskapende land, for det er innovasjon og nytenking som driver Norge fremover.

Terje Aasland (A) [10:49:16]: Jeg synes det er en viktig debatt interpellanten reiser – jeg har lyst til å understreke det. Gjennom den runden som nå har vært, synes jeg Høyre prøver å framstille oss som litt negative til utgangspunktet. Jeg vil understreke at det er vi ikke.

Jeg har lyst til å takke næringsministeren for et svært godt svar, et omfattende svar, på en viktig problemstilling. Så jeg vil bare understreke at vi er mer enn villig til å diskutere dette i tiden framover, for det er en viktig debatt. Vi ønsker å styrke den næringsrelaterte forskningsinnsatsen i Norge. Vi ønsker også å bidra til at næringslivet kan forske mer. Derfor har vi det fokuset som næringsministeren på en glimrende måte har redegjort for.

Så synes jeg det blir litt søkt av Høyre på en måte å prøve å vise innsatsen på en annen måte enn slik virkeligheten faktisk er. Fra slutten av 1980-tallet og fram til nå har FoU-innsatsen i andel av BNP omtrent ligget stabilt – fra 1,60 pst. til opptil 1,80 pst. Den var høyest for noen få år siden. Den laveste andelen var i 2004–2005. Så jeg tror vi i utgangspunktet må basere oss på litt fakta i denne diskusjonen.

Det er i dag over 36 000 årsverk som er knyttet opp mot forskningsinnsatsen i Norge – 36 000 årsverk. Over 15 000 av disse er i privat regi eller i næringslivets regi. Det er fantastisk bra, man gjør en viktig jobb for å bringe norsk næringsliv framover. Det er en kjempeviktig innsats. Spørsmålet blir jo: Er det ensidig riktig bare å pøse på med mer penger, slik som Høyre har som inngang i denne debatten? Er det ikke grunnlag for å stoppe litt opp? Hvordan skjer fordelingene? Hvordan kan man spille institutt- og høyskolesektoren inn mot næringslivet? Hvordan kan

man få mest mulig effekt ut av de pengene som samlet sett benyttes? Den debatten synes jeg dessverre er litt fraværende. Jeg synes også Høyre gjennom denne interpellasjonen delvis forsøker å fordekke dette viktige spørsmålet. Dette synes jeg er helt sentralt. Det er en viktig debatt som jeg synes Stortinget bør engasjere seg i i tiden framover.

Jeg tror at mye av forskningsinnsatsen totalt sett med fordel kan dreies mot næringslivet. Men om det er institutt- og høyskolesektoren som skal være en del av det, synes jeg er en spennende diskusjon, eller om det er stimulans til norsk næringsliv for å forske mer i egen regi som er det riktige svaret. Jeg er mer enn villig til å ta den debatten. Det jeg har hørt veldig tydelig fra norsk næringsliv mange ganger i det siste, er at de ønsker en nærere dialog og mer tilstedeværelse gjennom instituttsektoren og høyskolemiljøet inn mot næringslivet. Jeg tror kanskje det er den inngangen til denne debatten som blir særdeles viktig i tiden framover, nettopp for å se på mulighetene for å bygge kompetanse rundt den arenaen.

Så er det det siste, som er avgjørende viktig. Til tross for den forbedringen som næringsministeren framskriver nå, tror jeg vi må diskutere hvordan vi kan bli enda bedre på å kommersialisere og få verdiskaping ut av den forskningsinnsatsen vi legger ned. Vi har et stort potensial, og alle tall viser at vi i utgangspunktet gjør det veldig bra i dette landet når det gjelder å kombinere kunnskap, forskning og verdiskaping. Det er der vi er helt glimrende, det er der vi slår de andre i Norden, det er der vi slår resten av Europa. De kan nesten ikke sammenligne seg med oss med hensyn til hvordan vi klarer å håndtere akkurat den situasjonen. Det synes jeg er et viktig og godt utgangspunkt, men vi tar, som sagt, debatten i tiden framover.

Henning Warloe (H) [10:53:31]: Jeg er glad for det siste innlegget fra lederen for næringskomiteen. Bortsett fra at det er kjekt at man i regjeringspartiene er interessert i å ta debatten, hadde jeg egentlig håpet at vi kanskje kunne fått den debatten her i dag, og ikke en eller annen gang i fremtiden, for vi har nå gjort utallige forsøk på å få denne debatten i gang. Men det er litt pussig at når man tar initiativ til en debatt om det som vi i Høyre mener er et viktig tema, og ikke forsøker å angripe regjeringen, blir man likevel beskyldt for å svartmale. Samtidig sier representantene for regjeringspartiene at vi har et potensial, vi har noen utfordringer, men når Høyre sier det samme, er det altså svartmaling. Forstå det den som kan!

Min interpellasjon, i likhet med den interpellasjonen jeg hadde om delvis det samme temaet til forskningsministeren i fjor høst, er strengt tatt egentlig bare nesten en lissepassing til regjeringen og til statsråder som kunne svart med å flagge noen ambisjoner, men det er ikke det vi hører. Jeg konstaterer at næringsministeren også her i dag har sagt at målet ligger fast. Selv om representanten Heggø sa at 3 pst.-målet ikke er et mål i seg selv, må jeg stole på at næringsministeren holder fast ved dette målet sammen med resten av regjeringen. Vi har ikke fått beskrevet noen tanker eller noen strategi for tiltak som kan bringe oss nærmere målet – det har vi heller ikke fått her i dag.

Det har vært vist til at regjeringen har etablert en rekke

tiltak, og jeg er veldig klar over det viktige arbeidet som gjøres i disse sentrene våre, Sentre for forskningsdrevet innovasjon og disse NCE-ene, Norwegian Centres of Expertise. Men det er kanskje litt feil å gi dagens regjering æren for disse sentrene, for de ble etablert i løpet av årene under Bondevik II-regjeringen, i alle fall de første av dem. De nye, for energi og miljø, er etablert under denne regjeringen – det er korrekt.

Så vil jeg til slutt si at jeg tror representanten Holmelid var inne på et viktig poeng, for han viste til at offentlig støtte til forskning i næringslivet er større i Norge enn i våre naboland. Det kan godt hende det er riktig, men resultatene er dårligere. Han stilte spørsmålet hvorfor dette ikke gir større resultater. Det er et veldig viktig poeng. Svensk næringsliv har en forskningsinnsats på 2,7 pst. av deres BNP. I Norge er det 0,7 – for en større offentlig støtte. Det er et viktig poeng som vi må ta med i debatten videre.

Statsråd Trond Giske [10:56:52]: Dette er en viktig debatt, og det er et stort engasjement på tvers av alle partier. La meg bare slå fast at 3 pst.-målet står fast, men målet er ikke viktig i seg selv; det er hva det skaper av næringsutvikling og kunnskapsvekst, som er det avgjørende.

Det er helt riktig, som representanten Warloe viste til, at i Sverige har man en høyere prosentvis andel av BNP til forskning og utvikling, men vi har altså et 50 pst. større BNP enn svenskene, så hvis jeg måtte velge mellom Sverige og Norge, velger jeg Norge. Det at vi har en høy prosentvis vekst i BNP – f.eks. i 2012 på anslagsvis 2,5 pst., som SSB sier, i motsetning til eurosonens 0,2 pst. – gjør at vi må øke forskningsbudsjettene våre vesentlig mer for å holde tritt med BNP-veksten. Men det er ikke et problem; det er en fantastisk gave at vi er verdens rikeste land, så noe riktig gjør vi. Det er også et faktum at forskningsinnsatsen aldri har økt så sterkt i Norge som den har gjort under den rød-grønne regjeringen. Jeg var selv forskningsminister i årene 2000–2001. Da vi overga stafettpinne i Forskningsdepartementet til Høyre, ble forskningsveksten året etter halvert sammenlignet med det budsjettet vi hadde lagt fram. Så det er ikke bare et spørsmål om hva man sier; det er også et spørsmål om hva man gjør.

Vi skal fortsette å øke forskningsbevilgningene, men vi skal også fortsette å rette oppmerksomheten veldig tungt inn mot kvalitet, mot å få mest mulig igjen for pengene, mot å bygge disse broene mellom næringsliv og forskning, mot å kommersialisere mer av forskningsresultatene våre, mot å bygge et internasjonalt nettverk, slik at vi tar i bruk all den forskningen som også skjer internasjonalt, og mot å spisse forskningen, ikke minst, der vi har spesielle fortrinn. Der vil jeg vise til flere av de rød-grønne talerne som også snakker om dette med ikke å ha en næringsnøytral innsats, men om å sette virkemidler, forskningspenger, kapital og kunnskap inn i de næringene hvor vi har helt spesielle fortrinn. Det er det som har gjort oss rike, og det er den strategien vi skal bruke for at landet vårt skal forbli et godt land å bo i.

Jeg tar engasjementet fra Stortinget med som en inspirasjon, både for Næringsdepartementet når det gjelder ambisjoner på forsknings- og utviklingsområdet, og for

forskningsministeren i hennes arbeid. Her er dette tverrsektorielle samarbeidet av stor betydning, at forskningsinstitusjoner og utdanningsinstitusjoner i enda større grad må se hva de kan gjøre for næringslivet, og at næringslivet i enda større grad kan nyttiggjøre seg den kunnskapsutviklingen som foregår i Norge.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 1 avsluttet.

Sak nr. 2 [10:59:46]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold og Torgeir Trældal om en lovfestet, fullverdig nettolønnsordning for sjøfolk (Innst. 151 S (2011–2012), jf. Dokument 8:9 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talarlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Svein Flåtten (H) [11:00:48]: På vegne av saksordfører Elisabeth Røbekk Nørve har jeg gleden av å si noen ord om komiteens behandling av forslaget fra Fremskrittspartiet om en lovfestet, fullverdig nettolønnsordning for sjøfolk.

Næringskomiteen og Stortinget har nå gjennom mange år vært enige om at norsk skipsfart – og den maritime klynge – er en svært viktig næring for Norge. Det har derfor heller ikke vært de store uenighetene om nettolønnsordningen. Fra Høyres side har vi hatt en litt annen inngang til dette, ved at vi har lagt mer vekt på kompetanse og har hatt en litt annen modell i våre alternative budsjetter – en modell som allikevel ikke kronemessig avviker veldig mye fra den som regjeringen har hatt. Men jeg understreker at vi har hatt en litt annen inngang til dette når det gjelder kompetanse, på samme måte, kan en si, som regjeringen har hatt en annen inngang til f.eks. rederiskatteordningen; man måtte opp i Høyesterett for å få avklart at norske rederier skulle ha de samme betingelsene som man stort sett hadde ellers i Europa.

Så det har vært noen forskjeller i hvordan man har sett på det, men stort sett har det vært en enighet om at det maritime miljøet i Norge fortjener både komiteens og Stortingets støtte. I denne saken pekes det på at denne nettolønnsordningen finnes i de fleste europeiske land. Det er riktig, og derfor er det viktig at vi har en ordning som er konkurransedyktig.

Jeg har også lyst til å understreke at for Høyres vedkommende mener vi at man fremover, i tillegg til å vekt-

legge dette med kompetanse for norske sjøfolk, også må se på hvor konkurransedyktige de norske registrene er. Vi har hatt forslag i Stortinget om å se på innretningen av skipsregistrene. Vi har også samtidig foreslått å se på nettolønnsordningen i kombinasjon med denne utvidelsen. Vi har ikke fremmet et konkret forslag om hvordan det bør gjøres, men vi har bedt regjeringen om en vurdering av det. Vi synes det var et godt forslag for å kunne se på den maritime næringens utviklingsmuligheter videre for å være konkurransedyktig og ha en god kompetanse både når det gjelder registrene og hos mannskapene.

Derfor har vi fremmet et annet forslag enn det som er innstillingen her. Jeg er faktisk litt overrasket over at regjeringspartiene velger å ikke bifalle et forslag fra Fremskrittspartiet som i sin intensjon er prisverdig. Vi stemmer heller ikke for forslaget om å lovfeste, men foreslår at det vedlegges protokollen, nettopp for å vise at vi mener at saken er god, at den fortjener oppmerksomhet, og at det er et prisverdig forslag som ligger der. Så får vi se hva som kommer siden. Siste ord er sikkert ikke sagt om nettolønnsordningen, men jeg tror neppe det blir nye runder om dens totale eksistens. Det blir heller runder om hvordan den praktiske utformingen skal være, og da tenker jeg først og fremst på en utforming som gjør oss konkurransedyktige i fremtiden, totalt sett.

Jeg tar opp det forslaget som vi fremmer sammen med andre.

Presidenten: Representanten Svein Flåtten har tatt opp det forslaget han refererte til.

Else-May Botten (A) [11:05:43]: Det kan vel aldri bli diskutert for mye rundt den maritime politikken i denne salen. Vi som kommer fra kysten, vet spesielt godt at maritim næring er utrolig viktig for sysselsettingen og ikke minst for verdiskapingen i dette landet. Vi snakker faktisk om en næring som har et komplett miljø med en samlet verdiskaping på nærmere 100 mrd. kr, og rundt 100 000 mennesker jobber i denne næringen. Det sier noe om at næringens konkurransekraft er viktig, og at det er grunnleggende viktig med stabile rammevilkår.

Så er det fristende å si at når vi er ute og får innspill fra denne næringen, er det veldig stor entusiasme å hente rundt den politikken som nå blir ført, både i forhold til næringens egen evne og vilje til å satse framover og til at det investeres mye i kloke hoder, ny teknologi, utstyr og innovasjon over hele linjen. Næringen er tydelig på at regjeringspartiene har en god dialog, og at det samkjøret fungerer.

I 2007 la regjeringen fram «Stø kurs», som er regjeringens maritime strategi, og som er selve grunnlaget for et sett av tiltak for å støtte opp om denne næringen. Det var svært viktig for å få den forutsigbarheten som næringen trengte.

Konkurransekraften til næringen er viktig. Derfor tenker jeg også at det var viktig at denne nettolønnsordningen, som innebærer at rederiene får refundert innbetaling av norske skattetrekk, trygdeavgifter og arbeidsgiveravgift, kom på plass.

I 2006 foreslo regjeringen en utvidelse av nettolønnsordningen til å gjelde all konkurranseutsatt fart i NOR. I 2007 ble også sikkerhetsbemanningen på Hurtigruten inkludert i denne ordningen. Det var med på å skape ro og stabilitet rundt ordningen og har bidratt til rekruttering og opplæring av norsk mannskap.

Jeg har også fått signaler i denne saken om at noen ønsker å se på taket når det gjelder dagens nettolønnsordning. Men det er så langt ikke gjort noen anslag for dynamiske virkninger knyttet til om- og innflagging til NOR-registret som følge av en økt refusjonsordning. Så dette er på en måte et tidlig stadium for å fortsette den dialogen.

Når det gjelder lovfesting av selve ordningen, er det ikke frykten rundt regjeringens forutsigbarhet som uroer næringen, men muligens er det mer frykten for Fremskrittspartiets eventuelle regjeringskamerater fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. Arbeiderpartiet lever godt med den ordningen vi har fått på plass, og i dialog med næringen kan vi se mulige endringer i ordningen knyttet til budsjettarbeidet. Men regjeringen har lagt inn i budsjettet nå for 2012 en videreføring av tilskuddsordningen med en overgangsbevilgning på 1,6 mrd. kr.

Det er fristende å minne om at i alternativt budsjett fra Fremskrittspartiet ligger det heller ingen økning utover det som regjeringen har lagt fram. Høyre har redusert den betraktelig, Kristelig Folkeparti enda mer, og Venstre vil ta bort denne ordningen helt. Så den verste usikkerheten for næringen må jo være å få denne gjengen inn i regjeringskontorene i 2013 – et sammensurium, hvor de fleste vil svekke eller fjerne ordningen helt.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:09:41]: Hva slags «gjeng», slik som forrige representant uttrykte det fra denne talerstolen, som skulle komme inn i regjeringen, får vi ta en debatt på når den tid kommer. Jeg er i hvert fall opptatt av at det er forskjellige partier som sitter i regjering – hvor de kommer fra – enten de er en «gjeng» eller ikke.

Representanten Else-May Botten viste også til andre partier enn Fremskrittspartiet, som har foreslått å redusere ordningen. Ja, men jeg vil minne om at enkelte av regjeringspartnerne til Arbeiderpartiet, de som i dag sitter i regjering, også hadde en annen tilnærming enn den som ligger på bordet i dag fra regjeringen når det gjelder en nettolønnsordning, eller en refusjonsordning. Men man finner fram til løsninger, og det vil nok også en framtidig regjering gjøre.

Det som er faktum, er at Norge har ingen nettolønnsordning for sjøfolk. Norge har en refusjonsordning for sjøfolk. Det er fordi vi har et tak som fra 1. juli 2008 ble satt til 198 000 kr som refusjon for skattetrekk, arbeidsgiveravgift og trygdepremie. Så sier det seg selv at en del, særlig offiserer om bord, ligger over denne summen. Det vil si at for hvert eneste år som går uten at man i hvert fall gjør noe med taket, svekkes den ordningen som Norge har i dag – og derfor svekkes vi også i konkurranse med de landene som har en fullverdig nettolønnsordning. En fullverdig nettolønnsordning beløper seg til hele denne summen – ikke noe tak. Danmark, bl.a., har en slik ordning.

Det er den biten vi er nødt til å konkurrere med, og når det heller ikke er noen vilje til å se på det som har med tak å gjøre, blir det bekymringsfullt.

Representanten viste til at ingen av partiene hadde lagt inn tallmateriale i taket. Det er riktig, og det er nettopp derfor vi har dette forslaget til behandling. Dette forslaget ble fremmet før jul, for det er klart at hvis man kan få på plass det viktigste og det beste, dvs. en ren nettolønnsordning, må man fremme forslag i tråd med det. Det er jo det som forslaget dreier seg om, og da begynner man ikke å fremme forslag om alternativ før man i hvert fall har fått behandlet selve forslaget.

Det som forundrer meg litt, er bakgrunnen for at regjeringspartiene stemmer ned forslaget. Det er jo underlig når man kan lese følgende:

«Slik flertallet ser det, vil også en lovbestemt ordning kunne ordnes, og flertallet mener på denne bakgrunn at ordningens forutsigbarhet ikke kan knyttes opp til hvorvidt ordningen er lovfestet eller ikke.»

Hvorfor skal vi fremme lover i dette landet? Lover kan jo endres. Bakgrunnen for å fremme en pasientrettighetslov var nettopp for å lovfeste det, for da er du sikker på hvilke rettigheter som ligger der. Det er helt andre prosedyrer og måter å jobbe på når du skal endre en lov, eller om du bare skal endre en ordning som du har lagt inn i ditt budsjettalternativ. Så det er klart det er betydelige forskjeller. Det gir betydelig større trygghet å lovfeste ordningen.

Så sier representanten at den tilbakemeldingen man får fra distriktet, er at det er regjeringens politikk som er den beste. Det er helt åpenbart at representanten Botten og jeg er på forskjellige steder og får forskjellige budskap. Blant sjøfolkene er nettopp denne ordningen svært viktig, og også det å få på plass en lovfestet nettolønnsordning, for det gir en framtidig forutsigbarhet som vi ikke har i dag. Og det er jo ikke så lenge siden man gjennom media ble kjent med at det foregikk en intern debatt i regjeringen om hvorvidt man måtte skjære ned på en del av den summen som gis til nettolønnsordningen, eller refusjonsordningen, som dette faktisk er.

Fremskrittspartiet ønsker forutsigbarhet. Vi ønsker at dette skal settes i høysetet også i framtiden. Derfor er det viktig å få på plass en lovfestet ordning. Dette er også viktig ikke bare for sjøfolk, men for hele det maritime cluster, for hele industrien, fordi det gir forutsigbarhet. Vi har sett en nedgang i antall personer som er innenfor ordningen, nettopp fordi ordningen per i dag ikke er god nok.

Jeg tar herved opp forslaget fra Fremskrittspartiet som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Harald T. Nesvik har tatt opp det forslaget han refererte til.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [11:14:54]: Vi sier ofte at rederiene er selve navet for at den maritime klyngen i Norge skal bestå og videreutvikles. Verdiskapingen er stor, og det er den største næringen etter petroleumsvirksomheten. Det er derfor viktig at næringen har gode rammevilkår, og at disse rammevilkårene tjener hele den norske skipsfartsnæringen.

Selv om Kristelig Folkeparti har en annen modell for refusjonsordningen, vil vi at refusjonsordningen skal bestå. Jeg vil allikevel understreke at den har en konkurransevridende effekt i forhold til andre næringer, som f.eks. fiskerinæringen.

Det er foreslått brukt 1,6 mrd. kr til ordningen for 2012, og regjeringen foreslår som tidligere en begrensning av de enkelte støttebeløp. Kristelig Folkeparti mener det totale tilskuddsbeløpet kan reduseres ved innføring av en endret modell som ivaretar norske sjøfolks kompetanse. Det har blitt argumentert med at nettolønnsordningen har ført til en sysselsettingsvekst, og at fjerning av denne vil føre til et ras av sysselsatte sjøfolk.

I evalueringen av nettolønnsordningen som Econ Pöyry leverte regjeringen i fjor, kom det fram at sysselsettingsveksten i perioden etter at nettolønnsordningen ble innført, kunne ha vært drevet av boomen innen offshoremarkedet. Det er særlig slepebåter og forsyningsskip som har opplevd en sterk vekst i omsetning og aktivitet. Det er derfor mye som tyder på at veksten i sysselsettingen heller skyldes markedsforhold enn styrking av sysselsettingsordningene. At veksten i sysselsetting innen slepebåter og forsyningsskip først oppsto ett til to år etter at nettolønnsordningen ble innført, er nok en indikasjon på dette.

Veksten i sysselsettingen er heller ikke unik for Norge, men omtrent den samme som i sammenlignbare europeiske land. I gjennomsnitt var veksten i sysselsettingen i sammenlignbare europeiske land på 17 pst. i perioden 2001–2007. Veksten i Norge var i samme periode på 19 pst. Rapporten forteller også at en ikke kan spore en særnorsk sterk vekst i sysselsettingen etter at nettolønnsordningen ble innført i 2002–2003. Rapporten konkluderer derfor med at veksten i norsk sysselsetting heller må forklares med markedsforhold enn med endring i sysselsettingsordningene.

På bakgrunn av dette tror ikke Kristelig Folkeparti at lovfesting av en nettolønnsordning er den beste løsningen for å øke sysselsettingen i norsk skipsnæring. Kristelig Folkeparti støtter derfor komiteens tilråding om at forslaget ikke bifalles.

Irene Lange Nordahl (Sp) [11:18:21]: Senterpartiet er opptatt av å legge til rette for satsing på den maritime næringen. Dette er en viktig næring i landet vårt, og det er et stort potensial for videre utvikling, ikke minst med den store optimismen vi nå ser i nord.

Norge er en av verdens største skipsfartsnasjoner, og norske rederier kontrollerer nå verdens femte største flåte målt i antall skip. Norge har et komplett maritimt miljø, med en samlet verdiskaping på nærmere 100 mrd. kr og om lag 100 000 ansatte.

Senterpartiet og den rød-grønne regjeringen er opptatt av å føre en helhetlig maritim politikk for å sikre og skape arbeidsplasser i Norge. I 2007 ble regjeringens maritime strategi, «Stø kurs», lagt fram.

Regjeringen har satsset på maritim næring gjennom konkrete tiltak, deriblant nettolønnsordningen for sjøfolk. I den sammenheng vil jeg nevne at i denne regjeringens første statsbudsjett ble nettolønnsordningen utvidet til å

gjelde all konkurranseutsatt fart i NOR, og i statsbudsjettet for 2007 ble også Hurtigruten omfattet av ordningen.

Nettolønnsordningen videreføres i statsbudsjettet for 2012, og regjeringen har gjennom budsjetttiltak aktivt bidratt til forutsigbarhet for den maritime næringen.

Den politikken som den rød-grønne regjeringen står for, innebærer kontinuitet og stabilitet i bevilgningene til nettolønnsordningen. Siden regjeringsskiftet i 2005, har nettolønnsordningen økt betydelig. Fra å utgjøre i overkant av 1 mrd. kr i 2005 og omfatte omtrent 9 000 sjøfolk utgjør ordningen nå 1,5 mrd. kr og 11 000 sjøfolk. Det er en økning på 50 pst. i tilskuddsbevilgninger og i overkant av 22 pst. økning i sysselsettingen.

Med denne regjeringen har nettolønnsordningen som enkelttiltak vært en forutsigbar ordning uten at man har lovfestet ordningen, og den bidrar til å gi de maritime næringene framtidrettede betingelser for sjøfolk, samtidig som den legger til rette for rekruttering til yrket.

Senterpartiet er opptatt av forutsigbare og framtidrettede betingelser for sjøfolk, og vi er opptatt av å legge til rette for videre satsing på den maritime næringen. Nettolønnsordningen er et viktig tiltak i denne sammenheng.

Statsråd Trond Giske [11:21:04]: På det maritime området har Norge verdensledende kompetanse og internasjonalt konkurransedyktige bedrifter. Regjeringen arbeider derfor målrettet for å ta vare på og videreutvikle det maritime næringslivet. Etter at regjeringen Stoltenberg kom til makten i 2005, har vi bidratt til å videreutvikle tilskuddsordningene til maritim sysselsetting. I 2006 og i 2007 innførte vi nettolønn for alle skip i konkurranseutsatt fart i NOR, medregnet Hurtigruten.

Vi har dessuten tatt et enda større og mer helhetlig grep for utviklingen i maritim sektor. I 2007 lanserte vi en omfattende maritim strategi, kalt «Stø kurs», med fokus på vekst og miljøvennlig utvikling i de maritime næringene under visjonen om at Norge skal være en verdensledende maritim nasjon.

En stabil og bærekraftig tilskuddsordning for sysselsetting av sjøfolk, på linje med andre land i Europa, er en bærebjelke i strategien. Sammen med innføringen av en ny rederiskatteordning etter europeisk modell etablerer dette forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser for sjøfolk og rederier i Norge. Dessuten økte vi oppmerksomheten og utviklet en mer konkret satsing på maritim forskning, innovasjon og kompetanse.

Den rød-grønne regjeringen står for kontinuitet og stabilitet i bevilgningene til nettolønnsordningen. Siden vi kom til makten i 2005, har nettolønnsordningen økt betydelig. Fra å utgjøre i overkant av 1 mrd. kr i 2005 og omfatte omtrent 9 000 sjøfolk utgjør ordningen nå 1,5 mrd. kr og 11 000 sjøfolk. Det er en økning på 50 pst. i tilskuddsbevilgninger og i overkant av 22 pst. økning i sysselsettingen.

Under sentrumspartienes styre ble det foreslått en rekke endringer som bidro til å svekke nettolønnsordningens konkurransekraft. I 2001 ble refusjonssatsen redusert fra 20 til 12 pst., mens man i 2003 foreslo – uten å få støtte for det i Stortinget – å avvike nettolønnsordningen for uten-

riksfergene. Dette var altså under Bondevik-regjeringen. I 2003 ble refusjonssatsen senket ytterligere, til 9,3 pst. for skip i petroleumsvirksomhet.

Jeg registrerer at opposisjonen fortsatt spriker i sine forslag til innretninger og bevilgninger til nettolønnsordningen. Venstre har de siste årene foreslått å avvikle hele ordningen. Kristelig Folkeparti og Høyre ønsker å redusere ordningen til bare å omfatte sertifikatpliktige sjøfolk, med et makstak på tilskudd per sjømann. For å komplisere dette ytterligere er de stadig uenige om hvilket nivå dette makstaket skal ligge på.

Representantenes forslag inneholder to aspekter: en lovfesting av nettolønnsordningen samt at man innfører en «fullverdig nettolønnsordning» og fjerner såkalte særnorske begrensninger av ordningen.

Når det gjelder førstnevnte, er det min oppfatning at en lovfesting ikke vil representere større stabilitet. Ingen lov er mer stabil enn flertallet på Stortinget ønsker. Selv om nettolønnsordningen var lovfestet, ville det like fullt kunne vedtas lovendringer i forbindelse med framlegg og behandling av forslag til statsbudsjett. Dermed underlegges ordningen de samme prosesser som vi har i dag, med en ordning som er fastsatt i forskrift. Det er nøyaktig det samme flertallet som vedtar lover i Norge, som vedtar budsjett i Norge.

Når det gjelder de påståtte «særnorske» begrensningene, vil jeg påpeke at ulike europeiske land har ulike ordninger. Den norske nettolønnsordningen er minst like omfattende som refusjonsordningene i f.eks. Tyskland og Nederland. Regjeringen står for stabilitet, men vurderer rutinemessig behovet for eventuelle forbedringer eller justeringer av nettolønnsordningen i de ordinære budsjettprosessene.

Regjeringen står – i motsetning til opposisjonspartiene – for stabile og konkurransedyktige rammevilkår. Vi er garantisten for fortsatt stø kurs for norsk maritim næring og den norske sjømannstanden.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:24:57]: Først av alt vil jeg takke statsråden for innlegget, selv jeg er helt uenig i mye av det.

Statsråden prøver å skape et inntrykk av at dette er en ordning som går veldig glatt, og som – under denne regjeringen – har hatt en jevn økning. Man hadde en jevn økning over tid, men de siste årene har vi dessverre sett en nedgang i antall sjøfolk som er innbefattet i ordningen – jf. regjeringens eget budsjettforslag, som viste en nedgang.

I tillegg startet statsråden – da han begynte som næringsminister – med brask og bram å reise både hit og dit, og gjorde en fenomenal jobb. Statsråden og andre varslet at nå skulle den store hjemflaggingen skje, det gjaldt både herr Fredriksen og andre. Så har det altså blitt en bråstopp.

Spørsmålet mitt til statsråden er følgende: Hva vil statsråden konkret foreta seg for at vi ikke skal få en ytterligere nedgang i antall sjøfolk som er innenfor ordningen, slik at vi kan opprettholde det sysselsettingsnivået vi har?

Statsråd Trond Giske [11:26:05]: Dette er jo litt forskjellige spørsmål. Om rederiene velger å flagge hjem eller ikke, trenger ikke nødvendigvis å påvirke antall sjøfolk som Norge har. Men vi mener at det er et selvstendig mål å ha flest mulig båter under norsk flagg, bl.a. fordi det gir oss større tyngde internasjonalt, i internasjonale organisasjoner. Det å være en av de største sjøfartsnasjonene gjør at vi har større påvirkning på alt fra miljøregler til konkurranseregler i internasjonale diskusjoner.

Så er det om å gjøre at vi beholder et høyt antall sjøfolk, det er en viktig del av klyngen vår. Vi vet at både rederiene, verftene og leverandørindustrien forteller at den kompetansen våre sjøfolk har, fra bruk av båtene til bruk av utstyr, bidrar til teknologiutvikling også i disse norske bedriftene. Her ser jeg at opposisjonen spriker. Her har Fremskrittspartiet mest å hente på et samarbeid med de rød-grønne. Det skal vi fortsatt satse på i årene som kommer.

Frank Bakke-Jensen (H) [11:27:19]: Når man hører posisjonsrepresentantene, kan man jo få inntrykk av at nettolønnsordningen er noe som er hugget i marmor – den ble en gang vedtatt av de rød-grønne og må aldri endres. Sånn er det jo ikke. Det vi vet, er at alle som driver næring, blir påvirket av endrede rammefaktorer og av at verden endrer seg rundt oss.

Det er jo ikke sånn at for Høyre er dette totalt uinteressant. Det er heller ikke sånn at Høyre er for uforutsigbarhet for næringslivet, der tar statsråden helt feil. Høyre har fremmet forslag om rammevilkår for sjøfolk i utenriksfart. En viktig del av det er hvordan de internasjonale skipsregistrene virker. I 2010 fikk vi i et svarbrev fra statsråden beskjed om at også regjeringen Stoltenberg så at ting endret seg, og at man jobbet med å endre ordningen. Spørsmålet mitt er: Når det gjelder nettolønnsordningen, hva jobber man nå med for å innrette den videre, og hvordan går det med fartsområdebegrensningene i NIS, som man nevnte i samme sak?

Statsråd Trond Giske [11:28:29]: Regjeringen legger opp til et stabilt rammeverk rundt den maritime næringen. Vi mener at vi har konkurransedyktige vilkår nå, både for rederiene og for å opprettholde antallet norske sjøfolk om bord i båtene. Vi registrerer at opposisjonen er svært delt her, med særlig Høyre som pådriver for nedskjæringer bl.a. i støtteordninger for sjøfolk.

Vi har sett på fartsområdebegrensningene, men det er veldig vanskelig å lage ordninger som ivaretar alle målene vi har; å sikre gode konkurransevilkår, sikre sjøfolk og sikre en god og effektiv næring. Så per i dag foreligger det ingen planer om endringer av dette regelverket. Og som representanten helt sikkert er klar over, er langsiktig forutsigbarhet en av de viktigste forutsetningene for et konkurransedyktig næringsliv, slik at man vet hvilke rammebetingelser man har å investere etter. Det er også regjeringens målsetting på det maritime området.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:29:41]: Jeg vil gå litt videre i det sporet som var i min forrige replikkveksling med statsråden.

Fremskrittspartiets forslag, som vi har til behandling her i dag, og som dessverre blir nedstemt, er en del av flere saker knyttet til rammevilkår for skipsfartsnæringen generelt sett og den maritime clusteren, den maritime klyngen, der svært mange er avhengig av hverandre.

I forbindelse med revidert budsjett 2011 skrev regjeringen at det var en nedgang i antall sysselsatte sjøfolk som kom inn under denne ordningen. Derfor reduserte man bevilgningene. I statsbudsjettet for 2012 skriver man videre at det er ytterligere nedgang i antall sysselsatte sjøfolk, og man reduserer derfor bevilgningene ytterligere.

Jeg stilte i sted statsråden spørsmålet: Hva vil regjeringen gjøre for å sørge for at man får en oppgang igjen når det gjelder dette, sørge for at kompetansen forblir der, at vi har norske sjøfolk der, etc.? Da er nettopp rammevilkårene viktige. Vil statsråden foreslå noe i det henseende?

Statsråd Trond Giske [11:30:46]: Det å sørge for at vi opprettholder en betydelig andel norske sjøfolk, er det mange faktorer som påvirker. Rammebetingelsene for hele næringen er selvsagt en av dem, og det å sørge for at vi har norske rederier som også rekrutterer norske sjøfolk, er en viktig del av det. Nettolønnsordningen bidrar til at det også er mer lønnsomt å ansette disse sjøfolkene.

Men så er det selvsagt et grunnleggende premiss at vi klarer å utdanne nye generasjoner sjøfolk, at den maritime utdanningen oppleves som attraktiv. Vi har hatt en full gjennomgang av de maritime utdanningene for å se på hvordan dette systemet kan gjøres enda bedre. I verftspakken, som vi presenterte våren 2010, var nettopp dette med kompetansebygging, det å sørge for at man driver med innovasjon i hele sektoren, og at man har maritime klynger i regionene som bidrar til oppmerksomhet om både næringen og rekruttering, viktige faktorer. Så vi får fortsette å snakke næringen opp og gi et tilbud til unge mennesker som ønsker å satse innenfor den maritime sektoren.

D a g f i n n H ø y b r å t e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bente Thorsen (FrP) [11:32:12]: Det har vært en interessant debatt, som viser at norsk skipsfart har enormt stor betydning for sysselsettingen. I noen landsdeler har den mye større betydning enn i andre. Vestlandet skiller seg ut som den landsdelen som har flest sysselsatte både direkte i næringen, blant leverandører som skipsverft og blant leverandører av tjenesteytende karakter.

En rapport for 2011 som den maritime næringen på Haugalandet og i Sunnhordland har laget, viser at samlet omsetning i den maritime næringen i regionen var på 35,12 mrd. kr. Dette er et formidabelt beløp. Jeg vil absolutt anbefale alle som er opptatt av og interessert i skipsfarten og de ringvirkningene som den har for andre næringer, å lese rapporten.

Regjeringspartiene skriver i sin merknad:

«Denne regjeringen har satset på maritim næring gjennom konkrete tiltak.»

De viser til at næringen gis forutsigbare rammer ved at nettolønnsordningen videreføres i statsbudsjettet for 2012.

Den videreføringen som er vedtatt, medfører at konkurransekraften er betydelig svekket mot andre lands skipsfart. Leder av Maritimt Forum uttalte i forbindelse med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2012 at heller ikke i år reguleres «sjøfolkenes ordning med hensyn til generell lønnsutvikling eller pris og inflasjon».

Og videre:

«Det statiske taket regjeringen innførte i 2008 ligger fast. Det betyr i realiteten at den norske ordningen hvert år svekker sin konkurransekraft, og at kostnadene ved å satse på norsk kompetanse nå er om lag 25 prosent høyere enn andre europeiske nettolønnsordninger.»

Dette viser at regjeringens politikk ikke ivaretar norsk skipsfart. Men jeg er enig i at den tross alt er bedre enn politikken til enkelte partier som vil nulle ut ordningen – eller de partiene som har en politikk på området der de kun vil at nettolønnsordningen skal gjelde for offiserer.

Dersom vi ser på utviklingen i Haugaland/Sunnhordlandregionen når det gjelder antall norske sjøfolk og antall utenlandske sjøfolk på norske skip i perioden 1999–2011, har antall norske ansatte doblet seg, mens antall utenlandske ansatte faktisk har tredoblet seg. Dersom dette fortsetter, står vi i fare for å tape mange arbeidsplasser til sjøs. Dette kan på sikt også få store negative konsekvenser for leverandørene til skipsnæringen. En meningsundersøkelse som Maritimt Forum gjennomførte blant rederier, viste at alle rederier mener at videreføring og styrking av refusjonsordningen for sjøfolk er en av de viktigste sakene for næringen.

Fremskrittspartiet mener at det er av stor betydning at norsk skipsfart får forutsigbarhet og de samme rammevilkår som dem de konkurrerer med. Derfor er det av stor betydning at vi får en lovfestet, fullverdig nettolønnsordning for sjøfolk.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

S a k n r . 3 [11:35:19]

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold og Torgeir Trældal om å oppheve delingsforbudet i jordloven (Innst. 152 S (2011–2012), jf. Dokument 8:10 S (2011–2012))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på

talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Svein Flåtten (H) [11:36:24]: (ordfører for saken): Næringskomiteen har behandlet forslaget om å oppheve delingsforbudet i jordloven, fremmet av Fremskrittspartiet. Dette forslaget har blitt atskillig mer aktuelt enn det en kunne tro, i og med at regjeringen også har kommet med denne typen signaler i landbruksmeldingen.

Når en ser på statistikken, er det utrolig mange landbrukseiendommer som er bebygde med bolighus. Jordbruksarealet på opptil halvparten av eiendommene er faktisk leid bort. Vi snakker om 154 000 eiendommer. Det er også en stor andel som ikke har drift. Det er klart at under dette ligger et betydelig strukturproblem. Det har nok også regjeringen sett, i og med at man nå signaliserer, i hvert fall i landbruksmeldingen, at man har tenkt å gjøre noe med dette. Men jeg tror det er viktig at dette ses i sammenheng med andre tiltak for å endre på strukturene i landbruket, ikke bare delingsforbudet. Vi snakker om boplikten, vi snakker om prisregulering.

Dette går også på å få mer hensiktsmessige bruksstørrelser. I landbruksmeldingen peker nettopp regjeringen på at man skal øke produksjonen. Det er klart at mer hensiktsmessige bruksstørrelser vil være helt avgjørende, og også det å selge areal som ikke gir grunnlag for egen drift, når vi vet at 48 pst. av alle disse eiendommene er jord som er bortleid. Og vi vet – og det er ikke noe man vet ved å befinne seg i denne salen – når man snakker med dem som driver denne jorda, som sier at hvis dette var min jord, hvis jeg kunne få kjøpt den, at det da ville vært en helt annen form for agronomi, man ville drevet den på en annen måte. Sånn er det med alt: Man vedlikeholder sitt eget hus – for å ta den analogien – på en bedre og annen måte enn det man gjør med et hus man bare leier.

Så dette med delingsforbudet er nok det som har vært det aller vanskeligste, og det har vært det lenge. En lokal bondelagsleder i mitt eget fylke, Vestfold, skrev i Bondebladet, tror jeg det var, for ett års tid siden at det burde heller vært delingspåbud enn -forbud. Det sier litt om hvordan man oppfatter dette i næringen.

Så må jeg si at jeg er glad for at regjeringen forsiktigvis kommer med disse signalene i landbruksmeldingen, men jeg må jo også si at det skulle vært gjort for lenge siden. Det har ikke manglet på anledninger: Det har vært foreslått flere ganger fra opposisjonen – fra Høyre, fra Fremskrittspartiet, fra mer eller mindre en samlet opposisjon. Dette er en utvikling som kommer, og den er viktig for norsk landbruk. Den er også viktig for de målene som settes i landbruksmeldingen om økt selvforsyning og økt produksjon. Det ligger jo i bunnen der at man må ha arealer som utnyttes mer effektivt.

Derfor er det ikke overraskende å konstatere at også de rød-grønne denne gangen er enig i at dette kan vedlegges protokollen. Verken Høyre for sin del eller de øvrige partiene stemmer for å oppheve forbudet. Grunnen til det er, som jeg har vært inne på, at dette må ses i sammenheng med mer fleksibilitet i annet regelverk. Selv om man opp-

myker forbudet veldig mye, kan det godt hende at vi ved en gjennomgang ser at kanskje skal man ikke fjerne det helt, kanskje vil det være noen tilfeller hvor det kan være aktuelt å ha det. Men det kan bare en gjennomgang av dette vise, og den håper jeg at landbruksministeren tar. Han har sagt at han skal ta den, og det er ingen grunn til at vi skal vente på den i det hele tatt, sånn som vi har gjort med andre ting. Se å komme i gang! Det vil være veldig bra for norsk landbruk.

Jeg tar selvfølgelig også opp forslagene – hvis det var noen, og det var det vel?

Presidenten: Det er ikke noen forslag fra representantens parti, men han har forsvart innstillingen, og den skal vi komme tilbake til.

Arne L. Haugen (A) [11:41:33]: Takk til saksordføreren for det jeg vil si var en litt nyansert framstilling, en god redegjørelse for saken og den betydningen dette har. Som saksordføreren sier, ligger nå stortingsmeldingen om landbruks- og matpolitikken til behandling i komiteen, der det legges opp til å endre praksis i forbindelse med deling av landbrukseiendommer, slik at det blir enklere å beholde og dele fra romslige tomter og selge tilleggsjord til eventuelle naboer. Vi i Arbeiderpartiet og hele regjeringsfraksjonen foreslår derfor at forslaget vedlegges protokollen, slik at vi får disse problemstillingene drøftet, som saksordføreren også sier, i en større bredde når vi skal behandle meldingen.

Jeg har sympati for opposisjonens merknad der de skriver at

«det er viktig at endringene både ivaretar behovet for mer hensiktsmessige bruksstørrelser og muliggjør salg av areal fra eiendommer som for eieren ikke gir grunnlag for egen drift, samtidig som eiendommens attraktivitet som boligeiendom øker».

Ved nærmere ettertanke synes jeg dette er en ganske god merknad, men vi ønsker som sagt å komme nærmere tilbake til dette når vi skal behandle meldingen. Jeg har merket meg at opposisjonen også er begeistret for de grepene regjeringen nå tar i meldingen. Det må jeg si er trivelig å høre.

Men jeg mener at vi ikke må glemme formålet med delingsforbudet i jordlova, som er å ivareta ressursgrunnlaget på det enkelte bruk. Det må også etter mitt skjønn være en balanse i de vurderingene som gjøres, som både ivaretar eiendoms- og bruksstrukturen – ja, selve ressursgrunnlaget – og ikke minst, særlig i grise- og strøker, ivaretar bosettingshensynet. Det siste kan i svært mange tilfeller være avgjørende for å lykkes med bosettingsmålsettingen i mange strøk av landet. Men dette må ikke gå på bekostning av – som vi skal ha – et aktivt landbruk over hele landet. Det betinger at det må satses på ulike brukstyper og -størrelser. Dyrka jord må produsere mat.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:44:41]: Fremskrittspartiet har et forslag i saken, og da fremmer jeg det, så er det gjort.

Aldri tidligere har det vært så få landbrukseiendommer

som nå. Aldri før har det vært så få selvstendig næringsdrivende innenfor matproduksjon som nå. Aldri før har det vært så få antall dekar som det produseres mat på, som nå. Og aldri før har det vært så mange ubebodde gårdseiendommer, samtidig som det er nærmere 500 000 mennesker i Norge som kan tenke seg å overta et gårdsbruk, stort eller lite.

Min og Fremskrittspartiets konklusjon på dette er at vi i Norge, uavhengig av sittende regjeringer, har hatt en feilslått, gammeldags landbrukspolitikk, styrt etter ideer fra andre land enn dem vi kanskje i nyere tid vil sammenligne oss med. Oppi i all denne elendigheten, eller skal vi i hvert fall si triste utviklingen, jobber dyktige, kreative bønder kanskje dobbelt så mye som er vanlig, til en inntekt som er halvparten av det en gjennomsnittlig norsk inntekt ligger på.

Med et regelverk som styrer den norske bonden nesten fra den minste avgjørelse til de store, gir dette lite rom for den kreative, nytenkende bonden – hun eller han som har ideer om hvordan gården og dens bruksmuligheter kan gi grunnlag for en grei inntekt, samtidig som det gir rom for bolyst og livskvalitet. Jeg tror nemlig at det er det det handler om hvis vi skal få det norske landbruket til å overleve og samtidig distriktene til å blomstre. Mange land, ja de fleste sammenlignbare land, har gjort dette, slik som våre naboland Sverige, Finland og Danmark. Jeg har nylig vært på en studiereise til disse landene for å lære og høre om deres skogbruks- og landbrukspolitikk og hvordan det fungerer. I disse tre landene, med noe ulike forutsetninger, fungerer landbruket bra, og framtidstroen er der. Det investeres. Selvsagt er dette noe forskjellig fra land til land, men også ungdommen er villig til å overta.

Tilbake til Norge. Vi må gjøre en del grep for at det norske landbruket skal overleve og utvikle seg positivt framover. En av mange ting som må og kan gjøres, er å oppheve delingsforbudet i jordloven. Det må være opp til den enkelte eier av en landbrukseiendom hva hun eller han vil gjøre med den. Hvis det finnes en selger og en kjøper, og de blir enige om en avtale, mener Fremskrittspartiet at dette selvsagt er til alles beste. Jorda blir solgt til en ny bruker, som på denne måten vil kunne styrke sin eiendom og sin produksjonskapasitet, og dermed kunne få en bedre økonomisk mulighet til å fortsette som selvstendig næringsdrivende innenfor matvareproduksjon.

Dagens lov er fra 12. mai 1995. Den er snart 17 år gammel. På disse 17 årene har vi kun sett negative tall for landbruket. I tillegg til det jeg sa i min innledning om utvikling innenfor landbruket, er det også mange gårdsbruk som går med et underskudd – gjennomsnittlig er dette på ca. 89 000 kr per år. En annen ting, blant mange flere, er alderen på bondene. Den er forholdsvis høy, og antall jenter som overtar, er det motsatte – heller lavt. Dette bør tilsi at noe må gjøres.

Fremskrittspartiet registrerer dog at forslaget ikke blir foreslått forkastet, men at det vedlegges protokollen. Det er en liten seier. Men jeg ser med bekymring på framtiden for det norske landbruk når en så enkel ting som å fjerne et delingsforbud, ikke kan få flertall i denne salen. At det vil komme om en stund, er jeg sikker på. Vi får bare håpe at

det kommer så raskt at det er noen attraktive gårder igjen som kan benytte seg av dette, og ikke minst at det er noen bønder igjen som vil kjøpe.

Presidenten: Representanten Per Roar Bredvold har tatt opp det forslaget han refererte til.

Irene Lange Nordahl (Sp) [11:49:11]: I Meld. St. 9 for 2011–2012, om landbrukspolitikken, som nå er til behandling i Stortinget, tar regjeringen til orde for å endre praksis i forbindelse med deling av landbrukseiendom, slik at det blir enklere å beholde og dele fra romslige tomter og selge tilleggsjord. Senterpartiet støtter derfor flertallets innstilling i saken som vi behandler i dag, og skal ikke bidra til noen lang debatt.

Jeg vil kun knytte noen korte kommentarer til det som er omtalt i den framlagte landbruksmeldingen når det gjelder deling av landbrukseiendom. Regjeringen mener det bør gjøres enklere enn i dag å kunne beholde eller dele fra romslige tomter eller bolighus som ikke ligger på tunet. Slik fradeling skal være i tråd med jordvern hensynet og med målene for landbruks- og matpolitikken. Der samfunnsgevinsten er stor nok, f.eks. der dyrket jord går som tilleggsjord til bruk i drift, bør loven legge til rette for at eieren bør ha rett til å dele fra til slike formål.

Dette krever konkrete avveininger som er tilpasset de lokale forhold, og her må vi vektlegge hensynet til den aktive bonden. Derfor er det viktig at delingsbestemmelsen fortsatt gir et handlingsrom for kommunene ut fra konkrete utfordringer i området, f.eks. avhengig av om eiendommen ligger i et område med bosettingsmessige problemer, eller om den ligger i et mer bynært strøk. I praksis forutsetter dette at det foretas en konkret avveining både av den eiendommen som vurderes fradelt, og av resteieendommen.

Regjeringen varsler i meldingen at departementet vil arbeide med løsninger som åpner for enklere fradeling, men som samtidig tar høyde for de utfordringer som gjør seg gjeldende i spørsmål om deling av landbrukseiendom. Delingsbestemmelsen i jordloven kan ikke ses isolert, den har nær sammenheng med kommunens muligheter til å regulere arealbruken etter plan- og bygningsloven.

Den nye stortingsmeldingen om landbruks- og matpolitikken vil få en bred behandling her i Stortinget. Jeg ser derfor fram til en helhetlig debatt om den rød-grønne regjeringens klare ambisjoner innenfor dette viktige området i tida framover. Her vil også de klare politiske skillelinjene i landbrukspolitikken komme klart fram.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [11:51:51]: Siden det er påpekt både i brev fra statsråden og i merknadene til saken at dette er et tema som vil bli omtalt nærmere og debattert ytterligere i forbindelse med behandlingen av landbruksmeldingen, skal jeg fatte meg i korthet.

Vi i Kristelig Folkeparti er ikke like bastante i denne saken som andre representanter i denne sal. Vi ser at delingsforbudet gjør det mulig å sikre at landbrukseiendommer ikke blir svekket ved fradeling, og at dette bidrar til å unngå en reduksjon av eiendommens framtidige næringsgrunnlag og muligheten for ny næringsutvikling på bruket.

Hovedårsaken til at Kristelig Folkeparti ønsker å se nærmere på delingsforbudet i jordloven § 12, er den mye omtalte leiejordproblematikken. Leiejord medfører mindre forutsigbarhet for bøndene som driver jorda, i tillegg til at bonden får svakere incitamenter til å vedlikeholde jorda.

Vi har, i likhet med de andre opposisjonspartiene, merket oss regjeringens liberalisering slik den framgår av landbruksmeldingen. Dette ser vi på som et skritt i riktig – positiv – retning og som et signal om at regjeringen nå forstår at en endring i jordloven § 12 kan være fordelaktig for å legge til rette for mer hensiktsmessige bruksstørrelser, samt at det muliggjør salg av areal fra eiendommer som for eieren ikke gir grunnlag for egen drift. I tillegg vil en liberalisering øke landbrukseiendommers attraktivitet som boligeiendom.

Da denne saken vil bli en del av behandlingen av landbruksmeldingen, som for tiden er til behandling i komiteen, foreslår Kristelig Folkeparti at forslaget vedlegges protokollen.

Borghild Tenden (V) [11:53:54]: Vi har diskutert delingsforbudet i jordloven en rekke ganger i Stortinget de siste årene. Noe av det siste Lars Sponheim gjorde som landbruksminister, var nettopp å foreslå å oppheve delingsforbudet i jordloven, for han og den forrige regjeringen innså at det var en helt unødvendig regulering av bondens inntektsmuligheter og frihet til å disponere egen grunn. Dessverre trakk den nye regjeringen tilbake dette forslaget. Etter den tid er det med jevne mellomrom fremmet tilsvarende forslag som det forslaget fra Fremskrittspartiets som vi har til behandling i dag, bl.a. har Venstre fremmet eget representantforslag om dette to ganger, og vi har gjentatt forslaget ved behandlingen av jordbruksoppjøret de siste årene.

Nå er mye allerede sagt, og vi har som nevnt hatt denne debatten mange ganger, så jeg skal nøye meg med noen korte merknader:

Bygdene trenger ikke bare folk som lever av eiendommene sine, de trenger noen som lever for eiendommene sine og tar med seg andre spennende tanker og næringer i tillegg. Skal vi lykkes med dette, trengs det et mangfold av tilgjengelige eiendommer som mennesker har lyst til å leve av og for på en ny måte. Det er dette det dypest sett handler om.

Det er nettopp dette som på sett og vis er bygdas fortrinn: Det er plass, det er muligheter til å lage attraktive eiendommer hvor vi kan bo, leve og utøve næringsvirksomhet til en pris som de fleste har råd til. Formålet med jordloven burde jo nettopp være å legge forholdene til rette slik at arealene blir brukt på en best mulig måte for samfunnet og for den som eier arealene.

Dagens forbud mot deling er et sterkt signal til norske borgere om at bygdas arealer er for bønder som tenker tradisjonelt. Opphever man dette, sender man sterke verdisignaler om at vi ønsker annerledes mennesker som ønsker å bo på en annerledes måte. Slik Venstre ser det, er det det som er verdisettet bak vår tilnærming til problemstillingen som vi nå diskuterer. Rent teknisk er det ikke så store forandringer. Kommunene vil fortsatt ha makt til å regule-

re mye gjennom planlovgivning. Men det er et grunnleggende verdisett som ligger i det å oppheve dagens forbud mot deling.

Så til konklusjonen: Jeg registrerer at alle partier, med unntak av Fremskrittspartiet, viser til at det er varslet en liberalisering av praksis på området, og at dette er et av momentene i den kommende behandlingen av landbruksmeldingen. Det er i og for seg utmerket, selv om det er et aldri så lite paradoks med tanke på at regjeringen – spesielt under landbruksministerens forgjenger – tidligere har vært opptatt av å stramme inn praktiseringen av delingsforbudet.

Venstre er imidlertid krystallklar på at delingsforbudet bør oppheves, uavhengig av hva regjeringen har varslet at den muligens vil komme til å gjøre.

For Venstre handler oppheving av delingsforbudet om mer enn landbrukspolitikk. Det handler om hvilke bygger vi skal ha i fremtiden, og hvilke mennesker vi vil stimulere til å bosette seg på disse stedene. Dagens delingsforbud i jordloven er direkte ekskluderende.

Venstre stemmer derfor for forslaget fra Fremskrittspartiet.

Statsråd Lars Peder Brekk [11:57:41]: Delingsforbudet i jordloven ble vedtatt i 1955 og skjerpet inn i 1965. Begrunnelsen for forbudet var at ressursgrunlaget for landbrukseiendommene ble svekket ved fradeling over tid, særlig i forbindelse med generasjonsskifter.

Det er også en delingsbestemmelse i plan- og bygningsloven. Formålet med denne er i hovedsak å sikre planhensyn og en ryddig eiendomsinndeling.

Å produsere nok, trygg og variert mat av god kvalitet er den viktigste oppgaven landbruket løser for samfunnet. Med den overflod av mat vi har hatt her i landet de senere tiårene – egenprodusert og importert mat – har mange av oss tatt det for gitt at vi ikke trenger å bekymre oss for at denne situasjonen forandres.

Både verdens befolkning og Norges befolkning øker imidlertid. For Norge anslår Statistisk sentralbyrå at det innen 2030 vil bli 20 pst. flere innbyggere. Samtidig skjer det endringer i klimaet. For å dekke disse behovene må norsk matproduksjon øke.

Fradeling og omdisponering til annet enn landbruk må ses i det perspektivet. Delingsbestemmelsen bidrar til å holde ressursene samlet. Dette fører igjen til at ressursene på en mer effektiv måte kan utnyttes til mat- og virkeproduksjon enn hvis enhetene splittes opp ytterligere på flere eierhender.

Etter min mening er det viktig å sikre at delingsbestemmelsen til enhver tid er tjenlig ut fra målene i landbrukspolitikken. Jeg har allerede gjennomført visse endringer i praksis for å oppnå dette. En oppmyking av praksis ved søknad om fradeling kan bidra til økt harmonisering mellom eier- og bruksstruktur og kan dermed redusere ulemper ved å måtte drive jord på leiebasis. Fradeling av bolighus på landbrukseiendom kan bidra til et større utbud av boligeiendommer og mindre gårdsbruk for salg. Dette er positivt for bosettingen. Disse spørsmålene tok jeg i 2010 opp i et eget brev til kommunene. I brevet har jeg bl.a. vist

til at det i delingssaker må legges vekt på fordelene ved å unngå at jorda blir drevet på leiebasis. I tilfeller hvor selgeren ønsker å beholde bygninger og tun, sa jeg videre at det er viktig at det settes vilkår om at både jord, skog og utmark selges som tilleggsareal til nærliggende bruksenheter i drift. Hvis det kan bidra til å styrke bosettingen, bør imidlertid kommunen også kunne vurdere å la selgeren beholde et noe større areal enn det som er vanlig for en ordinær boligtomt.

Stortinget vil i løpet av vårsesjonen behandle landbruks- og matmeldingen. Det vil derfor være uheldig om jeg i dag skulle forskuttere den endelige løsningen på forslagene knyttet til delingsbestemmelsen. Videre prosess er betinget av den kommende gjennomgangen av landbruks- og matpolitikken sett i et helhetlig perspektiv. Jeg vil derfor i det følgende skissere de linjene som er trukket opp i meldingen, uten å trekke noen endelige konklusjoner.

Det ble gjort store endringer i eiendoms- og bosettingslovgivningen i 2009 som førte til et tydeligere og et enklere lovverk. Landbruks- og matmeldingen bygger i all hovedsak på at de juridiske virkemidlene er oppdatert i forhold til dagens behov.

Delingsbestemmelsen i jordloven er imidlertid ikke endret fra 1995 og fram til i dag, og bestemmelsen utgjør i enkelte sammenhenger fortsatt et hinder for å åpne opp for potensialet for mer aktiv bruk av eiendommen. Departementet har som nevnt gitt føringer til kommunene om hvordan delingsbestemmelsen skal praktiseres. Likevel er det behov for ytterligere grep, slik at det gjøres enklere å fradele.

En enklere delingsadgang vil kunne medvirke til at friske krefter slipper til på eiersiden. Dette åpner for nye muligheter for den langsiktige bruken av eiendommen og kan være positivt for bosetting og lokalsamfunn. I meldingen er det derfor lagt opp til en nærmere gjennomgang av behovet for en endring av dagens delingsbestemmelse i jordloven.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:01:51]: Det blir i denne saken om å oppheve delingsforbudet i jordloven snakket om at man svekker landbrukseiendommer ved at man opphever delingsforbudet. Jeg ser på det heller som å styrke landbrukseiendommer ved at noen selger noe areal til en annen gård. Jorda er der, den drives, den vil bli drevet mer rasjonelt, og man vil få mer utbytte av den jorda. Er det ikke en mer riktig tanke å si at man styrker landbruket istedenfor å svekke landbruket ved å oppheve denne loven?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:02:28]: Det representanten Bredvold her påpeker, er jeg for så vidt enig i. Det som er intensjonen med de endringene som foreslås i landbruks- og matmeldingen, er å styrke både landbruket, matproduksjonen og – ikke minst – eiendomsretten. En mulighet for enklere fradeling av tomter skal, når vi jobber videre med denne saken, bidra til at vi sikrer både en aktiv matproduksjon og muligheten for å bo og leve i distriktene.

Svein Flåtten (H) [12:03:05]: Representanten Haugen sa i sitt innlegg at jeg var «begeistret» for det som kom i landbruksmeldingen om dette. Det var å ta i. Jeg har skrevet at jeg var positiv til det.

Nå hører jeg at statsråden sier i sitt innlegg at han ikke vil si noe konkret om hvordan han har tenkt å gjøre dette i praksis, fordi meldingen er til behandling i komiteen. Da er egentlig spørsmålet mitt: Forventer statsråden at flertallet i komiteen kommer til å gi signaler om hvordan dette skal ordnes i fremtiden – som han da vil håndtere det etter – eller skal han selv gjøre en gjennomgang av dette etter at meldingen er vedtatt som den ligger? Hvilke forventninger har han til komiteen i den sammenheng?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:04:09]: Jeg synes det er vanskelig for meg å stille forventninger til komiteens arbeid. Jeg tror på sett og vis at komiteen må behandle dette ut fra de forutsetninger som er lagt i meldingen, og de politiske holdninger som de ulike representantene har i komiteen. Men jeg er opptatt av å gjøre det som vi har skrevet og signalisert i landbruks- og matmeldingen. Jeg er opptatt av å gjøre det enklere å fradele jordbrukseiendom. Jeg er opptatt av på det viset å redusere leiearealet. Jeg er opptatt av at det skal bidra til å slippe nye krefter inn. Jeg er opptatt av at det skal bidra til at vi har mulighet til å få tomter rundt omkring i bygdene som kanskje er litt større enn en vanlig boligtomt, og som gjør at man kan berike bygdas liv med flere som bor der. Så intensjonen med det arbeidet er veldig klar. Vi vil gjennomføre en normal høringsrunde, en normal arbeidsprosess, på det, og vi tar selvsagt med oss de signaler som komiteen og Stortinget kommer med i forbindelse med behandlingen av meldingen.

Per Roar Bredvold (FrP) [12:05:13]: Statsråden er veldig opptatt av at man skal ha et aktivt landbruk over hele landet. Da er spørsmålet mitt: Vil ikke dette gå litt på bekostning av det å myke opp et delingsforbud, eventuelt fjerne det?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:05:40]: Nei, jeg synes ikke det er noen motsetning her. Hvis jeg forstår representanten rett, mener han at det kan være en motsetning mellom forslaget og det å ha et aktivt landbruk over hele landet. Gjennom å endre på delingsbestemmelsene ønsker vi å gjøre det mulig for gårdbrukere, produsenter, å få overta en eiendom som de leier i dag, gjøre det enklere å overta for å eie, og på det viset skape tilhørighet til egen eiendom, som er viktig for norsk landbruk. Gjennom å gjennomføre forslaget om å gjøre det enklere å fradele vil vi skape muligheter i hele landet også til bosetting, som styrker bygdas liv. Så jeg ser ingen motsetning mellom et aktivt landbruk i hele landet og det å forenkle, modernisere, delingspolitikken.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:06:47]: Delingsforbudet er hjemlet i jordlova § 12 om generelt forbud, som skal vurderes ut fra punkt en, samfunnsinteressene, som skal tillegges stor vekt, og punkt to, om deling er forsvarlig ut fra hensynet til avkastning. Formålet er og var å sikre og samle ressursene. I sin ideologi var det strukturrasjonalisering. Spørsmålet er: Er det hensiktsmessig i dag? Formålet med forslaget er da, som det ble sagt, å skape mer robuste og ressurssterke enheter gjennom å endre dette. Det var historiske erfaringer som førte til at vi fikk loven. Tidligere var det ikke noe lovverk, og dermed fikk man en oppdeling som førte til samfunnsøkonomiske tap.

Spørsmålet nå er om et forslag som egentlig går tilbake til den historiske linjen at vi ikke skal ha noe lovverk, er hensiktsmessig i forhold til det Fremskrittspartiet sier skal være formålet. Svaret er sjølsagt nei. Vi har historisk og internasjonal erfaring som tilsier at et uregulert marked ikke fungerer slik som det her blir sagt.

Fra Senterpartiets side henger eiendomsrett og eiendomsplikt nøye sammen, for hvis du ikke har plikter, er det de kapitalsterke, enten de er norske eller kinesiske, som kommer til å overta.

For oss i Senterpartiet er det et klart behov for endring av innholdet i jordlova § 12. Landbrukseiendommer er både bosted og næring eller, i mange tilfeller, bare bosted, så vi må ha to tanker i hodet samtidig. Vi må tenke på en landbrukseiendom både som bolig og som bolig og næring.

Utfordringen i dag er å sikre et lovverk som i større grad gjør det mulig å få til romslige tomter som gir attraktive boliger for en rekke ungdommer som er interessert i det, samtidig som vi legger til rette for bedre næringsmessig utøvelse gjennom tilleggsarealer som jord, skog og utmark, fordi det å få eiendomsforhold som samsvarer med bruksforhold, gjør en bedre forvaltning av disse arealene mulig. Det som da er sentralt, er de arronderingsmessige hensynene, ha teiger i mer geografisk samlede enheter.

Men jeg vil advare mot at statsmakten blir for aktiv for å sikre en politisk styrt eiendomsrettspolitikk, fordi her er det snakk om privatrettslige forhold og skiftende tider. Tidene skifter, eiendomsrettsforholdene varer lenge, og derfor skal en være tilbakeholden med å gå for aktivt fram. Men det er viktig å tenke på premissene for debatten, slik at vi kan oppnå disse to målene: sikre flere attraktive boligenheter samtidig som vi forsiktig legger til rette for mer aktiv næringsutøvelse for landbrukseiendommene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [12:10:00]

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en overenskomst mellom Norge og Costa Rica om opplysninger i skattesaker (Innst. 153 S (2011–2012), jf. Prop. 36 S (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 5 [12:10:21]

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft ein overenskomst mellom Noreg og Bahrain om opplysningar i skattesaker (Innst. 154 S (2011–2012), jf. Prop. 37 S (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 6 [12:10:42]

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en endringsprotokoll til skatteavtalen mellom Norge og Barbados (Innst. 155 S (2011–2012), jf. Prop. 38 S (2011–2012))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Etter at det var ringt til votering uttalte **presidenten:** Stortinget går da til votering over dagens kart.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Harald T. Nesvik på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 2, fra Svein Flåtten på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti

Det voteres først over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en lovfestet, fullverdig nettolønnsordning for sjøfolk.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 71 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.20.14)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:9 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold og Torgeir Trældal om en lovfestet, fullverdig nettolønnsordning for sjøfolk – bifalles ikke.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 2, fra Høyre og Kristelig Folkeparti, som lyder:

«Dokument 8:9 S (2011–2012) – om representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik,

Per Roar Bredvold og Torgeir Trældal om en lovfestet, fullverdig nettolønnsordning for sjøfolk – vedlegges protokollen.»

Presidenten antar at Fremskrittspartiet støtter forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti subsidiært.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 52 mot 43 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 12.21.00)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Per Roar Bredvold satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å oppheve jordlova § 12 vedrørende delingsforbud av landbrukseiendommer.»

Det voteses alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:10 S (2011–2012) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Per Roar Bredvold og Torgeir Trældal om å oppheve delingsforbudet i jordlova – vedlegges protokollen.

Presidenten: Venstre har varslet at de vil stemme for forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 70 mot 25 stemmer

(Voteringsutskrift kl. 12.21.55)

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker til å sette i kraft en overenskomst mellom Norge og Costa Rica om opplysninger i skattesaker, underskrevet i Paris 29. juni 2011.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker til å setje i kraft ein overenskomst mellom Noreg og Bahrain om opplysningar i skattesaker, underskriven i Paris 15. september 2011.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i å sette i kraft en endringsprotokoll til skatteavtalen mellom Norge og Barbados av 15. november 1990, undertegnet i Paris 3. november 2011.

Votering.

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 7 [12:22:58]

Referat

1. (151) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om pågriping og overlevering til og frå Noreg for straffbare forhold på grunnlag av ein arrestordre (arrestordreloven) (Lovvedtak 19 (2011–2012))
 2. lov om endringer i utlendingsloven m.m. (høring av barn mv.) (Lovvedtak 22 (2011–2012))
 3. lov om endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl. (barn og straff) (Lovvedtak 24 (2011–2012))
 4. lov om endringer i matrikkellova og tinglysingsloven mv. (Lovvedtak 28 (2011–2012))
 5. lov om endringer i jernbaneloven (Lovvedtak 33 (2011–2012))
 - er sanksjonert under 20. januar 2012
2. (152) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om arbeidstvister (arbeidstvistloven) (Lovvedtak 36 (2011–2012))
 2. lov om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) (Lovvedtak 37 (2011–2012))
 3. lov om endringer i energiloven og i enkelte andre lover (Lovvedtak 34 (2011–2012))
 - er sanksjonert under 27. januar 2012
 - Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.

3. (153) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Nikolai Astrup, Siri A. Meling, Elisabeth Aspaker, Frank Bakke-Jensen og Erna Solberg om etablering av kullkraftverk med fullskala fangst og lagring av CO₂ på Svalbard (Dokument 8:48 S (2011–2012))
Enst.: Sendes energi- og miljøkomiteen.
4. (154) Lov om avtaler om deltidsbruksrett og langtidsferieprodukter mv. (Prop. 57 L (2011–2012))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.
5. (155) Lov om opphevelse av lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (opphør av overgangsordningene for arbeidstakere fra Bulgaria og Romania) (Prop. 58 L (2011–2012))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
6. (156) Rapport fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven, avgitt 19. desember 2011 (Dokument 16 (2011–2012))
7. (157) Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statlige selskaper for 2010 (Dokument 3:2 (2011–2012))
Enst.: Nr. 6 og 7 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
8. (158) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik, Bård Hoksrud, Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen, Harald T. Nesvik og Åge Starheim om finansieringsplan og organisatorisk opprydningen etter naturkatastrofene i 2011/2012 (Dokument 8:49 S (2011–2012))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves?
– Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.24.
